

Frederic Jameson’ın Çalışmalarının Yorumlanması Üzerine Bir Deneme An Essay on the Interpretation of Frederic Jameson’s Works

Arif AKBAŞ*

Öz

Bu makalede Fredric Jameson’un en son yayımlanan yapıtı; “*Benjamin Dosyaları*” tanıtılacak ve kitap hakkındaki incelemelere değinilecektir. Fredric Jameson, Amerikalı bir edebiyat eleştirmeni, filozof ve Marksist siyaset teorisyenidir. Kendisi en çok çağdaş kültürel eğilimler üzerine yaptığı analizlerle, özellikle de postmodernite ve kapitalizm üzerine yaptığı analizlerle tanınmaktadır. Jameson’un en tanınmış kitapları arasında *Postmodernizm veya Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı* ve *Siyasi Bilinçdışı* yer almaktadır. Hocası Erich Auerbach’ın Jameson’un düşüncesi üzerinde kalıcı bir etkisi vardır. Bu, Jameson’un 1961’de *Sartre: Bir Tarzın Kökenleri* adıyla yayınlanan doktora tezinde zaten açıkça görülmektedir. Auerbach’ın kaygıları Alman filoloji geleneğine dayanmaktaydı. Üslup tarihi üzerine çalışmaları, edebi biçimi sosyal tarih içinde karşılaştırmalı olarak analiz etmekteydi. Jameson da Jean-Paul Sartre’in eserlerindeki şiir, tarih, filoloji ve felsefenin eklemlenmesini inceleyerek bu adımları takip etmiştir. Jameson’un tezi, uzun bir Avrupa kültürel analiz geleneğine dayanmasına rağmen, Anglo-Amerikan akademisinin hâkim eğilimlerinden (felsefe ve dilbilimde ampirizm ve mantıksal pozitivizm ve edebiyat eleştirisinde Yeni Eleştirel biçimcilik) belirgin biçimde farklıdır. Sartre’a olan ilgisi Jameson’u Marksist edebiyat teorisi üzerine yoğun bir çalışmaya yöneltir. Jameson’un Marksizme doğru kayması, aynı zamanda Yeni Sol ve pasifist hareketlerle artan siyasi bağlantısının yanı sıra, Jameson’un bunu “Marksizmin canlı ve kolektif bir hareket ve kültürel açıdan üretken bir güç olduğunun” bir işareti olarak aldığı Küba Devrimi tarafından da yönlendirilmekteydi. Çalışmalarında son dönemde edebi teoriye odaklanmıştır. O’nun düşüncelerinde Louis Althusser, Herbert Marcuse, Walter Benjamin, Theodor Adorno, Ernst Bloch, György Lukács, Kenneth Burke gibi *Frankfurt Okulu*’nun entelektüellerinden bariz etkiler mevcuttur. Kültürel eleştiriye Marksist teorinin ayrılmaz bir özelliği olarak gören Sartre’ye ise ayrı bir önem vermektedir. 1969’da Jameson, San Diego’daki Kaliforniya Üniversitesi’ndeki birkaç yüksek lisans öğrencisiyle birlikte *Marksist Edebiyat Grubu*’nu kurmuştur. Ortodoks Marksist ideoloji görüşü, kültürel “üstyapımın” tamamen ekonomik “temel” tarafından belirlendiğini savunurken, Batılı Marksistler kültürü, ekonomik üretim ve dağıtım veya siyasi güç ilişkilerinin yanı sıra tarihsel, toplumsal bir olgu olarak eleştirel bir şekilde analiz etmişlerdir. Tarih, Jameson’un edebi metinlerin hem okunmasına (tüketilmesine) hem de yazılmasına (üretimine) ilişkin yorumunda giderek daha merkezi bir rol oynamaya başlamıştır. Jameson, Hegelci-Marksist felsefeye tam teşekküllü bağlılığını, açılış sloganı “her zaman tarihselleştirmek” olan *Siyasi Bilinçdışı: Sosyal Sembolik Bir Eylem Olarak Anlatı*’nın yayınlanmasıyla göstermiştir. Jameson, Eleştirel Teori ve Frankfurt Okulu’nun en önemli ideologlarından/ düşünürlerinden biri olan Walter Benjamin’i bağlı olduğu Marksist eleştiri ekolü bağlamında inceleyip tartışmıştır. Walter Benjamin, Alman asıllı filozof, kültür eleştirmeni, medya teorisyeni ve denemeci idi. Alman idealizmi, Romantizm, Batı Marksizmi, Yahudi mistisizmi ve Neo-Kantçılığın unsurlarını birleştiren eklektik bir düşünür olan Benjamin, estetik teorisine, edebiyat eleştirisine, tarihsel materyalizme kalıcı, etkili katkılarda bulunmaktadır.

Anahtar sözcükler: Edebiyat teorisi, Fredric Jameson, Walter Benjamin, Frankfurt Okulu, Marksist eleştiri.

* Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yıldızeli Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı. E-posta: arifakbas@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-8480-4350

◇ Alan Editörü / Field Editor: Tuğça POYRAZ

Abstract

In this essay, Fredric Jameson's most recently published work, *The Benjamin Files*, will be introduced, and reviews of the book will be discussed. Fredric Jameson is an American literary critic, philosopher, and Marxist political theorist. He is best known for his analyses of contemporary cultural trends, particularly those concerning postmodernism and capitalism. Among Jameson's most well-known books are *Postmodernism, or The Cultural Logic of Late Capitalism* and *The Political Unconscious*. His mentor, Erich Auerbach, had a lasting influence on Jameson's thought. This is already evident in Jameson's doctoral thesis, published in 1961 under the title *Sartre: The Origins of a Style*. Auerbach's concerns were rooted in the German philological tradition. His works on the history of style analyzed literary form in a comparative manner within social history. Jameson followed these steps by examining the articulation of poetry, history, philology, and philosophy in the works of Jean-Paul Sartre. Jameson's thesis, though rooted in a long tradition of European cultural analysis, differs significantly from the dominant tendencies in Anglo-American academia (empiricism and logical positivism in philosophy and linguistics, and New Critical formalism in literary criticism). His interest in Sartre led Jameson to a focused study of Marxist literary theory. Jameson's shift towards Marxism was also driven by his increasing political connections with the New Left and pacifist movements, as well as the Cuban Revolution, which Jameson saw as a sign that "Marxism was a living and collective movement and a culturally productive force." In his recent work, he has focused on literary theory. His thoughts show clear influences from intellectuals of the Frankfurt School, such as Louis Althusser, Herbert Marcuse, Walter Benjamin, Theodor Adorno, Ernst Bloch, György Lukács, and Kenneth Burke. He places special importance on Sartre, who viewed cultural critique as an integral feature of Marxist theory. In 1969, Jameson, along with several graduate students at the University of California, San Diego, founded the Marxist Literary Group. While orthodox Marxist ideology argues that the cultural "superstructure" is entirely determined by the economic "base," Western Marxists have critically analyzed culture as a historical and social phenomenon alongside economic production and distribution or political power relations. History has increasingly taken on a central role in Jameson's interpretation of both the reading (consumption) and writing (production) of literary texts. Jameson demonstrated his full-fledged commitment to Hegelian-Marxist philosophy with the publication of *The Political Unconscious: Narrative as a Socially Symbolic Act*, whose opening slogan was "always historicize." Jameson has studied and discussed Walter Benjamin, one of the most important ideologists/thinkers of Critical Theory and the Frankfurt School, within the context of the Marxist critique school to which he belongs. Walter Benjamin was a German-born philosopher, cultural critic, media theorist, and essayist. An eclectic thinker who combined elements of German idealism, Romanticism, Western Marxism, Jewish mysticism, and Neo-Kantianism, Benjamin made lasting and influential contributions to aesthetic theory, literary criticism, and historical materialism.

Keywords: Literary theory, Fredric Jameson, Walter Benjamin, Frankfurt School, Marxist criticism.

Giriş

Fredric Jameson, son yüzyılın en etkili ve saygın edebiyat teorisyenlerinden biridir. Jameson, eğitim hayatını Münih, Berlin ve Amerika Birleşik Devletleri'nde tamamlamıştır. Doktorasını Erich Auerbach'ın danışmanlığında Jean-Paul Sartre üzerine yapmıştır. Jameson, "Neo-Marksizm"e bütünlük kavramına yaptığı vurguyla, Hegel'e içkin eleştirinin yanı sıra Georg Lukács, Ernst Bloch, Theodor W. Adorno, Walter Benjamin, Herbert Marcuse özellikle de Sartre'in eserlerinden güçlü bir şekilde etkilenmiştir. Louis Althusser en çok eleştirel teori ve post-Marksizm geleneğinde bir teorisyen olarak bilinmekteydi. Jameson, bu geleneği 1950'li yıllarda ABD'de daha önce bilinmeyen Batılı dogmatik olmayan Marksizmi tanıttı ve böylece ABD'de yeni solun gelişmesinde rol oynamıştır. Düşünür ayrıca postmodernizmin ilk (öncü) teorisyenlerinden ve eleştirmenlerindedir (Jameson, 1989, s. 31).

Analizlerinde moderniteye yön veren fikirlerin somutluğunu ve biçimini kaybettiğini anlatmaktadır. Modern zamanların büyük makinelerinin ve hızlı araçlarının simgesel enerjisinin yerini resim yüzeyleri veya bunların ifadesiz gövdeleri almıştır. Postmodernizmin teknolojik yenilikleri yalnızca hâlihazırda var olan şeylerin sanal olarak yansıtılmasını kolaylaştırmıştır. Postmodernizm, gerçek dünya ile kültürel sembol dünyası arasındaki farka dair duyguyu kaybetmiştir. Burada Jameson Baudrillard'ın simülakr kavramını takip ederek, şizofreni dünyasını hatırlatan özelliklerle karakterize edilen bir görüşü benimsemektedir. Jameson, postmodernizmin aynı anda olumlu ve olumsuz olarak düşünülmesi çağrısında bulunmaktadır. Postmodernizmin tüm özellikleri, sonuçta modernitenin sadece abartılmış özellikleridir. Ancak onun geleceğin kaybı, teşhisi, postmodernizmin ağırlıklı olarak olumsuz değerlendirilmesine yol açmaktadır (Leitch, 1992, ss. 11-122). Aynı zamanda Jameson, o zamanlar Marksizme alternatif düşünce ekolü olan yapısalcılık üzerinde de çalışmıştır. Tarih, Jameson'un edebi metinlerin okunmasına (tüketilmesine) ve yazılmasına (üretimine) ilişkin yorumunda merkezi bir rol

oynama eğilimindedir. Jameson, Hegelci-Marksist felsefeye olan bağlılığını, sloganı “her zaman tarihselleştirmek” olan Siyasi Bilinçdişi: Sosyal Sembolik Bir Eylem Olarak Anlatı'nın (1981) yayınlanmasıyla gösterir. Jameson'ın çalışmaları temelde; Alman filoloji geleneği, Marksizm üzerine araştırmalar, Yapısalcılığın analizi, Hikâye ve tarih, Postmodernitenin eleştirisi konularına odaklanmaktadır.

Jameson'un Eserlerinde Ötekilik Retoriği ve Marksist 'Ulusal Alegori'

Fredric Jameson, 1960'lardan itibaren 30 civarında eser kaleme almıştır. Bu eserlerin her biri birbirinden ilginç konuları kapsamaktadır. Onun ilk kitabı Sartre: The Origins of a Style (*Sartre: Bir Stilin Kökenleri*)dir. Bu eser yalnızca Sartre'in eserlerini estetik bir perspektiften biçimsel olarak analiz etmek için değil her şeyden önce edebiyat tarihinde Sartre'in yerini almak için çarpıcı bir girişimdir. Sartre'in yazılarının bir incelemesi olarak bu çalışma, modernist gelenek ile Sartre'in anlatısı veya üslup prosedürleri arasındaki karşıtlığı dile getirmektedir. Daha geniş bir metodolojik perspektiften bakıldığında Jameson, anlatı ile anlatının kapanışı arasındaki ilişki, öykü anlatma olasılığı ve verili bir toplumsal formasyonda yapısal olarak mevcut olan -sosyal ve varoluşsal- deneyim türleri arasındaki ilişkiyi ele almaktadır. (Jameson, 1961, ss. 2-4) *Marxism and Form: Twentieth Century Dialectical Theories of Literature*'de (*Marksizm ve Biçim: Yirminci Yüzyıl Diyalektik Edebiyat Kuramları*) önde gelen Avrupalı Marksist teorisyenlerin (T. W. Adorno, Walter Benjamin, Herbert Marcuse, Ernst Bloch, Georg Lukács ve Jean-Paul Sartre) o zamanlar büyük ölçüde ihmal edilen çalışmalarına dair öncü bir açıklama sağlamıştır. Bu kitap söz konusu düşünürlerin İngilizce konuşulan dünyada daha geniş bir tanınırlık kazanmasını sağlamıştır. Jameson, her teorisyeni ayrıntılı bir şekilde inceleyerek geniş bir etkiye sahip eleştirel bir yaklaşım geliştirmiştir. Sanat ile sanat yapımının tarihsel koşulları arasındaki bağlantıyı, özellikle de kültürel eserlerin estetik biçim soyutlamaları yoluyla koşullarını nasıl çarpıttığını, bastırdığını veya dönüştürdüğünü analiz etmek için bir çerçeve sağlamıştır. Jameson'un bu Hegelci Marksizmin eleştirel düşüncesine ilişkin sunumu, Anglo-Amerikan deneycilik ve hümanizm geleneğine keskin bir alternatif sağlamaktadır. Bu model daha sonra estetik eleştiride baskın metodolojiler haline gelen postyapısalcılık ve yapısöküme karşı ikna edici bir alternatif oluşturmaktadır. (Jameson, 1971, s 48) *Marksizm ve Biçim*'den bir yıl sonra yayımlanan *The Prison-House of Language: A Critical Account of Structuralism and Russian Formalism* de (*Dil Hapishanesi: Yapısalcılığın ve Rus Biçimciliğinin Eleştirel Bir Açıklaması*) biçimcilik ve yapısalcılığın kapsamlı bir tarihsel, felsefi tanımını yapmaktadır. Her iki kitap da Jameson'ın ana entelektüel mirasının merkezinde yer almaktadır: Kültürel teori ile edebi yorumda Batı Marksizmi geleneğini tanımlamak ve genişletmek için yazılmışlardır. Fredric Jameson'un Yapısalcılık ve Rus Biçimciliği üzerine incelemesi aynı zamanda bu yaklaşımların temel metodolojilerinin bir eleştirisidir. Saussurecü dilbilimin eşzamanlı yöntemleri ile zaman ve tarihin gerçeklikleri arasındaki ilişkiyi açıklığa kavuşturarak iki hareketin ön varsayımlarını açığa çıkarmaktadır (Jameson, 1972, s. 20).

Fables of Aggression: Wyndham Lewis, the Modernist as Fascist'de (*Saldırganlık Masalları: Wyndham Lewis, Faşist Olarak Modernist*) Wyndham Lewis'in romanları genellikle onun bir ara arkadaşı ve işbirlikçisi olan büyük modernistlerin (Joyce, Pound, Eliot, Yeats) çalışmalarıyla ilişkilendirilmiştir. Lewis'in özgünlüğü ancak bu yazarlardan farklı olarak onun özünde politik bir romancı olduğu anlaşıldığında tam olarak kavranabilir. Artık klasikleşmiş olan bu çalışmada Fredric Jameson, Lewis'in patlayıcı dil pratiğinin -diğer İngiliz veya Amerikan modernizminden tamamen farklı olarak- politik ve sembolik bir eylem olarak kavranabileceği bir çerçeve önermektedir. Bununla birlikte yazar Lewis'in eserlerinin kaçınılmaz ve çoğunlukla skandal niteliğindeki ideolojik içeriğiyle yüzleşmeden, Lewis'in tarzının enerjisine hayran olmamızı istememektedir: Saldırganlık ve cinsiyetçilik, ırksal - ulusal kategorilerin tercih edilmesi, faşizmle kısa süreli flört veya kökleşmiş ideolojik bir içerik demektir. Zamanının neredeyse tüm siyasi ve karşıt kültür eğilimlerine karşı güçlü polemikleri besleyen huysuz muhalifliktir. Saldırganlık Masalları Lewis'in eşsiz anlatı külliyyatının oluşturulduğu pek çok farklı sembolik çözüm sunduğu çelişkilerin dinamik bir modelini oluşturmak için anlatı analizi/ göstergebilim, psikanaliz ve ideolojik analiz yöntemlerinden yararlanmaktadır. Jameson'un Wyndham Lewis hakkındaki küçük kitabı, Lewis'in kendisini ele alması kadar diğer iki önemli katkısı açısından da önemli ve pek çok bakımdan parlak bir çalışmadır: Modernizm ideolojisinin anlaşılmasına yardımcı olur ayrıca sosyo-politik bir anlayışa karşı psikoanalitik eleştiri teorisini öne sürmektedir. Jameson hem ayrıntılara hem de Lewis gibi bir yazarın gündeme getirdiği daha geniş

entelektüel ve politik konulara karşı duyarlıdır. Hüküm süren tarih dışı biçimci eleştiriye karşı ciddi, zorlayıcı ve son derece zekice bir alternatif sunar (Jameson, 1979, ss. 4-8).

The Political Unconscious: Narrative as a Socially Symbolic Act (*Siyasi Bilinçdışı: Toplumsal Sembolik Bir Eylem Olarak Anlatı*) zamanının ötesinde bir eser olarak değerlendirilmektedir. Bu kitap, klasik bir eserin ne olduğuna dair yeni ölçütler ortaya koymaktadır. Söz konusu çalışmada, Fredric Jameson edebiyatın kültür içerisindeki karmaşık konumunu ve işlevini analiz etmektedir. Dönüm noktası niteliğindeki bir yayın olan *Siyasi Bilinçdışı*, yirminci yüzyılın en anlamlı eserlerinden biridir. Kitabın içeriği; *Yorum Üzerine: Toplumsal Sembolik Bir Eylem Olarak Edebiyat*, *Büyülü Anlatımlar: Tür Eleştirisinin Diyalektik Kullanımı Üzerine*, *Gerçekçilik ve Arzu: Balzac ve Özne Sorunu*, *Otantik Hınç: George Gissing'in "Deneyisel" Romanlarında Genel Süreksizlikler ve İdeologemler*, *Romantizm ve Şeyleşme: Joseph Conrad'da Olay Örgüsünün İnşası ve İdeolojik Kapanış*, *Sonuç: Ütopya ve İdeolojinin Diyalektiği* bölümlerinden oluşmaktadır. Bu kitap edebi metinlerin politik yorumunun önceliğini tartışmaktadır. Siyasi perspektifi, günümüzde geçerli olan diğer yorumlama yöntemlerine (psikanalitik veya mitsel, üslupsal, etik, yapısal) isteğe bağlı bir yardımcı yöntem olarak değil, daha ziyade tüm okumaların/ tercümelemlerin mutlak ufku olarak kavramaktadır. Bu, belli metinlerin sosyal ve tarihsel, hatta bazen politik bir yankıya sahip olduğu yönündeki herkes tarafından kesinlikle kabul edilebilir olan mütevazı iddiadan çok daha aşırı bir konumdur. Geleneksel edebiyat tarihi elbette ki bu gibi konuların araştırılmasını hiçbir zaman yasaklamamıştır. Marksist tarih vizyonu, gözlemlediğimiz gibi, bazen "komik" bir arketip veya "romantik" bir paradigma olarak tanımlanmaktadır. Burada kastedilen, güvenli bir geleceğin kurucu veya kurtarıcı perspektifidir. Roman, önceki bölümlerde tanımlandığı anlamda türün sonudur: Bir kabuk ya da dış iskelet gibi gizlenen dış biçimi, ev sahibinin neslinin tükenmesinden çok sonra bile ideolojik mesajını yaymaya devam eden bir anlatı ideologemidir. Çünkü roman, on dokuzuncu yüzyıldaki olgun ve orijinal olanaklarını araştırırken, bu türden dışsal, geleneksel bir biçim değildi. Daha ziyade, bu tür biçimler ve bunların kalıntıları -miras alınan anlatı paradigmatları, geleneksel edimsel ya da proairetik şemalar- romanın üzerinde çalıştığı hammaddelerdir ve bunların "anlatılmasını" "gösterilmesini", yabancılaştırıcı bir yapıya dönüştürür. İdeoloji zorunlu olarak bireysel öznenin libidinal yatırımını ima eder, ancak ideolojinin anlatıları - hatta hayali, hayal kuran veya arzuları gerçekleştiren metin olarak adlandırdığımız metinler bile - malzemeleri ve biçimleri bakımından eşit derecede zorunlu olarak kolektiftir. Belirli bir dönemin kültürünün veya "nesnel ruhunun" yalnızca miras alınan sözcüklerle ve kavramsal kalıntılarla değil, aynı zamanda ideologemler olarak adlandırdığımız toplumsal açıdan sembolik türden anlatı birlikleriyle de dolu bir ortam olduğunu hatırlatmamız gerekir. Yüksek natüralizmin rüzgârsız kapanışına Joseph Conrad'ın çalışmalarından daha yabancı hiçbir şey yoktur. Belki de tam da bu nedenle, seksen yıl sonra bile, yeri hala istikrarsız, kararsız ve çalışmaları sınıflandırılmaz; yüksek edebiyattan hafif okuma ve romantizme doğru yayılıyor, en zorlu üslup ve eleştiri uygulamalarıyla büyük oyalanma, dikkat dağıtma alanlarını geri kazanmaktadır. Proust ile Robert Louis Stevenson arasında bir yerde kararsız bir şekilde süzülmemektedir. Conrad, çağdaş anlatının ortaya çıkışında aslında stratejik bir fay hattına işaret ediyor; yirminci yüzyılın edebiyat ve kültür kurumlarının yapısının görünür hale geldiği bir yerde bulunmaktadır. Politik bilinçdışı anlayışı, belirli stratejik anlarda, geleneksel olarak Marksist ideolojik analiz pratiğiyle ilişkilendirilen amansız polemik ve gizemi ortadan kaldıran prosedürlerden kendisini uzaklaştırma eğilimindedir. Artık bu konuyla doğrudan yüzleşmenin ve bu tür değişiklikleri daha ayrıntılı olarak açıklamanın zamanı gelmiştir. Marks'ın en etkili dersi -onu çağdaş kültür ve toplumsal yaşamın en büyük olumsuz teşhisçilerinden biri olarak Freud ve Nietzsche'nin yanına koyan ders- elbette haklı olarak yanlış bilinç ve sınıf önyargısı olarak yerini alınmıştır (Jameson, 1981, ss. 9-16).

Postmodernism and Cultural Theories'de (*Postmodernizm ve Kültürel Teoriler*) yazar geç kapitalizmin kültürel özelliklerine odaklanarak, geç kapitalizmin ticarileşmesinin yalnızca tüm maddi ürünlere yansımadığına, aynı zamanda çeşitli manevi alanlara da nüfuz ettiğine, teorinin kendisinin bile bir meta haline geldiğine ve üst yapının benzeri görülmemiş oranda bir rol oynadığına inanmaktadır. Çok etniklilik, merkezsizlik, otorite karşıtlığı, anlatsal, parçalı ve derin kavramların eksikliği bu dönemin kültürünün özellikleridir. "Postmodernizm" bu kavramların özetidir (Jameson, 1987, s. 1). The Ideologies of Theory. Essays 1971-1986. Vol. 1: Situations of Theory (*Teorinin İdeolojileri. Denemeler 1971-1986. Cilt 1: Teorinin Durumları*) ile The Ideologies of Theory. Essays 1971-1986. Vol. 2: The Syntax of History (*Teorinin İdeolojileri. Denemeler 1971-1986. Cilt 2: Tarihin Sözdizimi*) kitapları teorinin durumları ile tarihin sözdizimini incelemektedir. Kitabın birinci cildinde; Metayorum, Metnin İdeolojisi, Lacan'da İmgesel ve Simgesel, Tarihte Eleştiri, Sembolik Çıkarım veya Kenneth Burke'de

İdeolojik Analiz, Şekilsel Görelilik veya Tarih Yazımının Politikası, Modernizm ve Bastırılanları veya Anti-Sömürgeci rolünde Robbe Grillet, Ahlak ve Etik Maddeleri: Alasdair MacIntyre’da Aristotelesçi Marksizm anlatılmaktadır. (Jameson, 1988, ss. 4-9) İkinci ciltte ise Kaybolan Aracı veya Hikâye Anlatıcı rolünde Max Weber, Mimarlık ve İdeolojinin Eleştirisi, Zevk: Siyasi Bir Mesele, Adalar ve Siperler: Nötralizasyon ve Ütopyaçı Söylemin Üretimi, Teorinin Siyaseti: Postmodernizm Tartışmasında İdeolojik Konular, Mağaranın Ötesinde: Modernizmin İdeolojisinin Gizemini Çözmek, Brecht-Lukacs Tartışması Üzerine Düşünceler, Marksizm ve Tarihselcilik, 1960’ların dönemlendirilmesi tartışılmaktadır. (Jameson, 1988, ss. 8-10) Yazarın seçtiği bu konular entelektüel açıdan oldukça kışkırtıcıdır.

Nationalism, Colonialism, and Literature, (*Milliyetçilik, Sömürgecilik ve Edebiyat*) üç entelektüelin ortaklaşa yaptıkları çalışma sonrasında ortaya çıkmıştır. Terry Eagleton, ilk olarak Field Day Theatre Company tarafından broşür olarak yayınlanan üç zarif ve önemli makalesinde milliyetçiliği analiz ediyor ve milliyetçiliği zorunlu olarak kuşatan radikal çelişkileri tespit etmektedir. Fredric Jameson, bireyin sınırlı deneyimi ile onu yöneten dağınık koşullar arasındaki çelişkinin peşine düşmüştür. Edward Said ise Yeats’in çalışmalarını sömürgecilikten kurtulma sürecinin örnek ve erken bir örneği olarak incelemektedir. (Eagleton, Jameson & Said, 1988, ss.1-5) Late Marxism: Adorno or The Persistence of the Dialectic’e (Geç Marksizm: Adorno veya Diyalektiğin Kalıcılığı) göre bir takım çağdaş teorisyenler, “bütünselleştirme” ve “kimlik”e saldırı adına, Marksizmin diyalektik ve ütopyik projelerini postmodernizm veya “post-politika”nın tıkayıcı deliğinden aşağıya atmakla meşgullerdir. Yirminci yüzyılın en büyük filozoflarından biri olan Theodor Adorno’nun yakın zamanda yaptığı yorum buna bir örnektir. Fredric Jameson, Adorno’nun yapıtlarının, özellikle de onun felsefe ve estetik üzerine temel yapıtlarının kökten farklı bir şekilde okunmasını önermektedir: Negatif Diyalektik ve Estetik Teori’de Jameson, Adorno’nun Marksizmin gelişimine katkısının benzersiz ve vazgeçilmez olduğunu ikna edici bir şekilde savunmaktadır. Adorno’nun estetik üzerine çalışmasının yapısökümcü işlemleri nasıl gerçekleştirdiğini, ancak artık kanonik yapısökümcü yazı türüyle keskin bir ayırım içinde olduğunu da göstermektedir. Adorno’nun felsefeyi tam zamanında onaylamasının karmaşıklığını, bunun büyük teorinin “sonu”ndan sonraki olasılığını araştırmaktadır. Her şeyden önce, Adorno’nun kültürümüzün biçimleri içinde bir bütünlük olarak geç kapitalizme yaptığı vurgunun inceliğini ve zenginliğini aydınlatmıştır. Geç Marksizm anlaşılabilirliğiyle, Jameson’ın eleştirel, ütopyik zekasına hala sadık kaldığı anlaşılmaktadır (Jameson, 1990, s. 7).

Signatures of the Visible’de (*Görünenin İmzaları*) eserinde Fredric Jameson, kendisini Amerika’nın en gözlemci kültür yorumcularından biri olarak kanıtlamıştır. Görünenin İmzaları’nda Jameson dikkatini, çağımızın belirleyici kültürel biçimi olarak romanın yerini alan sanat biçimi olan sinemaya çevirmektedir. Post-modern ve tarih karşıtı bir kültürde gelişen bir biçimi tarihselleştirerek, The Shining, Dog Day Afternoon ve Alfred Hitchcock’un eserleri gibi filmlerin alegorik ve ideolojik boyutlarını araştırmaktadır. Kitabın içeriği; giriş bölümü dışında, Kitle Kültüründe Şeyleşme ve Ütopya, Çağdaş Kitle Kültüründe Sınıf ve Alegori: Siyasi Bir Film Olarak Köpek Günü ve Öğleden Sonra, Diva ve Fransız Sosyalizmi, ‘Yıkıcı öğeye dalma’: Hans-Jurgen Syberberg ve Kültür Devrimi, The Shining’de Tarihselcilik, Hitchcock’u Alegorileştirmek, Filmde Büyülü Gerçekçilik Üzerine, İtalyan Sinemasının Varlığı kısımlarından oluşmaktadır (Jameson, 1990, ss. 1-5).

Postmodernism or the Cultural Logic of Late Capitalism’de (*Postmodernizm veya Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı*) yazar, Marksist bir perspektiften modernizm ve postmodernizmin eleştirisini sunmaktadır. Kitabın ilk kırıntıları New Left Review’da 1984 yılında yayınlanan bir makale olarak başlamıştır. Jameson’a göre postmodernizm, kültürlerin kitle iletişim araçları (“kitle kültürü”) aracılığıyla oluşturulduğu göz önüne alındığında, zorlayıcı fakat oldukça nüfuz edici bir alandır. Bu sözde kitle kültürü dolaylı olarak bizi ideolojilerimizi şekillendirmeye zorluyor ve Jameson’un hegemonya dediği bir süreç olan medya kültürünün etkisi altına sokmaktadır. Ancak bu hegemonyanın sömürgecilik sonrası sömürgecilik fikriyle hiçbir ilgisi yoktur; daha ziyade medya ve kapitalizmin insanların düşüncelerini, yaşam tarzlarını sömürgeleştirmede en önemli rolü oynadığı postmodern dünyada bir hegemonya biçimidir. Jameson, postmodernizmin geleneksel ideolojilerin çağının sonu olduğunu savunmaktadır. Geleneksel ideolojilerin sonu estetik üretimlerin yeni dalgasında görülmektedir. Yazar, Örnek olarak mimariyi ve resmi kullanmaktadır. Mesela Van Gogh’un “Köylü Ayakkabıları” ile Andy Warhol’un “Elmas Tozu Ayakkabıları”ni karşılaştırarak modernizm ve postmodernizm zihniyetleri arasındaki farkları ortaya çıkarmaktadır. Jameson’a göre kapitalizmin yönlendirdiği kitle kültürü olarak postmodernizm, günlük hayatımızın her alanına nüfuz etmektedir.

İstese de istemesek de onu içimize çekiyoruz. Bu da onu kitlelerin “popüler” kültürü haline getirmektedir. (Jameson, 1991, ss. 7-8) Kitabın içeriği; Kültür: Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı, İdeoloji: Postmodernitenin Kuramları, Video: Bilinçdışı Olmadan Gerçeküstüçülük, Mimarlık: Dünya Sistemindeki Mekânsal Eşdeğerleri, Cümleler: Okuma ve İş Bölümü, Ütopyanın Sona Ermesinden Sonra Uzay Ütopyacılığı, Teori: Postmodern Teorik Söylemde İçkinlik ve Nominalizm, İktisat: Postmodernizm ve Piyasa, Film: Günümüze Nostalji, Sonuç: İkincil Açıklamalar kısımlarından oluşmaktadır. Postmodern kavramını, en başta tarihsel düşünmeyi unutmuş bir çağda, bugünü tarihsel olarak düşünme çabası olarak kavramak en güvenli yoldur. Bu durumda, ya daha derin, önlenemez bir tarihsel dürtüyü (ne kadar çarpık bir tarzda olursa olsun) “ifade eder” ya da belirsizliğin hangi tarafına bağlı olduğunuza bağlı olarak onu etkili bir şekilde “bastırır” veya başka yöne çevirir. O halde postmodernizm, postmodern bilinç, öncelikle değişim ve modifikasyonların katıksız sıralanmasından oluşan kendi olasılık koşulunu teorileştirmekten başka bir anlama gelmeyebilir. Modernizm de takıntılı bir şekilde yeniyi düşündürmektedir (Jameson, 1991, s. 12).

The Geopolitical Aesthetic: Cinema and Space in the World System (*Jeopolitik Estetik: Dünya Sisteminde Sinema ve Mekân*) ilk kez Siyasi Bilinçdışı'nda sunduğu teorik sistemin göz kamaştırıcı bir damıtılması ve uygulanmasıdır. Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, Tayvan, Fransa ve Filipinler'den çağdaş filmler alan Jeopolitik Estetik, son on yılın en ilginç filmlerinden bazılarının bir okumasını ve postmodern dünyadaki filmsel temsilin genel bir değerlendirmesini yapmaktadır. Fredric Jameson bazı temel soruları soruyor: Çağdaş filmde temsil nasıl işliyor? Çağdaş sinema giderek daha karmaşık ve uluslararası bir toplumsal gerçekliği nasıl temsil ediyor? Jameson'un sofistike ve kuramsal açıdan bilgilendirilmiş okumaları, Godard'ın Tutkusu, Pakula'nın Başkanın Tüm Adamları, Yang'ın Teröristi, Tahimik'in Parfümlü Kâbusu, Tarkovski'nin Andrei Roublev'i gibi farklı filmlerin benzer temsil sorunlarıyla nasıl yüzleştiğini vurgulamaktadır. Kitapta Colin MacCabe'nin önsözü dışında; Giriş: Manzaranın Ötesinde, Bir Komplo Olarak Bütünlük, Çevresel Gezintiler, Sovyet Büyülü Gerçekçiliği Üzerine, Taipei'nin Yeniden Haritalanması, Geç Godard'da Yüksek Teknoloji Kolektifleri, 'Art Naif' ve Dünyaların Karışımı bölümleri yer almaktadır (Jameson, 1992, ss. 6-7).

The Seeds of Time: The Wellek Library lectures at the University of California, Irvine'de (*Zamanın Tohumları: Irvine, Kaliforniya Üniversitesi Wellek Kütüphanesi'nde verilen dersler*) uzun zamandır önde gelen Amerikalı Marksist teorisyenlerden kabul edilen Fredric Jameson, The Seeds of Time'da geç kapitalizm altındaki postmodernizm araştırmasına devam etmektedir. Üç bölümde Jameson Ütopya problemini sunarak kültürel şimdiki zamanı teşhis etmeye ve kesin olarak tahmin edilmesi neredeyse imkânsız olan bir dünyanın geleceğine dair bir perspektif açmaya çalışmaktadır. Jameson'un deyimleriyle “geleceğin anlatılması”, “kusurlu bir güverte” ile “postmodernitenin çatışkısı”, postmodernite çağındaki entelektüel tartışmanın görünüşte çözülemez paradokslarına dikkat çekmektedir. Jameson, bu paradokslarla “doğa” fikri, temelcilik karşıtlığı ve özcülük karşıtlığı terimleriyle, çağdaş toplumun Ütopya fikrini dikkate almayı reddetmesi veya yetersizliği etrafında döndüğünü öne sürmektedir. Jameson, geleceğin odağı olan bu tartışmalarla “temsil edilemez dış görünüşün” taslağını çıkarmaya çalışmaktadır. “Ütopya, Modernizm ve Ölüm”de Jameson, 1920'lerde Sovyet yazar Andrei Platonov tarafından yazılan büyüleyici ve dehşet verici Ütopik kurgu Chevangur üzerine derin derin düşünmektedir. Meta fetişizminin toplumsal ilişkiler üzerinde geç kapitalizm döneminde Birinci Dünya'da gördüğümüz kadar derin bir etkiye sahip olmadığından, komünizmin İkinci Dünyasındaki ütopik vizyonların benzersiz karakterini tartışmaktadır. Zamanın Tohumları, postmodernin sınırlarını önermek amacıyla çağdaş mimari trendleri inceleyerek “Postmodernizmin Kısıtlamaları”nda yoluna devam etmektedir (Jameson, 1994, ss. 10-19).

Bertolt Brecht'in mirasını ister unutmak ister siyasetini karalamak isteyenler tarafından çokça tartışılmaktadır; ancak onun yirminci yüzyılın seçkin siyasi oyun yazarı ve şairi olarak itibarı Brecht and Method (*Brecht ve Yöntem*) eleştirel eserinde unutulmaz bir şekilde yerleşmiş durumdadır. Fredric Jameson, Brecht'in draması ile siyaseti arasındaki karmaşık bağlantıları zarif bir şekilde inceliyor. Bunların son derece sorunlu bir dönemde nasıl benzersiz ve güçlü bir etki oluşturmak üzere bir araya geldiğini göstermeye çalışıyor. Jameson, Brecht'in yöntemini, bireylerin kendilerini tarihsel olarak konumlandırmaları, kendileri hakkında üçüncü şahıs olarak düşünmeleri; bu öz-düşünmeyi kullanmaları için bir boşluk açan, çok katmanlı bir yansıma, öz-düşünüm, referans ve kendine gönderme süreci olarak görmektedir. Yargılamanın temeli olarak tarihteki projeksiyon her zaman açıktır. Brecht'in külliyatının tamamındaki ayrılık, mesafe, çokluk, seçim ve çelişki temalarını vurgulayan Jameson'un çalışması, Brecht'in yaşadığı dönemde yayınlanmamış Me-ti adlı şifreli bir çalışma olan *Bükülmeler ve Dönüşler*

Kitabı'yla diyalog kurmaktadır. Jameson, bu metni, Brecht'in diyalektik üzerine eleştirel düşüncelerini ve onun akışı, değişimi yahut ebedi olmayana yönelik doğaya dayalı büyüsunü anlamının anahtarı olarak görmektedir. Jameson'a göre Brecht kuralcı değil, icracıdır. Oyunları yanıtlar sağlamaz ancak insanlara düşünme eylemini nasıl gerçekleştireceklerini, yanıtları kendilerinin aramaya nasıl başlayacaklarını göstermeye çalışır. Brecht dönüşümün kesintisizliğini temsil ederken aynı zamanda onu yabancılaştırıyor, kesintiye uğrattırıyor, dışsallaştırarak anlaşılır kılıyor. Ve böylece analiz yoluyla parçalandığında, yeni bir yasa altında yeniden yapılandırılması olanağı ortaya çıkıyor (Jameson, 1998, s. 240). [Bertolt Brecht, Alman bir tiyatro uygulayıcısı, oyun yazarı ve şairdi. Weimar Cumhuriyeti döneminde reşit olan sanatçı, oyun yazarı olarak ilk başarılarını Münih'te elde etti ve 1924'te Berlin'e taşındı. Burada Kurt Weill ile *Üç Kuruşluk Opera*'yı yazdı ve besteci Hanns Eisler ile ömür boyu sürecek bir iş birliğine başladı. Bu dönemde Marksist düşünceye dalmış, didaktik *Lehrstücke*'yi yazmış ve epik tiyatronun önde gelen teorisyenlerinden biri olmuştur.]

The Cultural Turn: Selected Writings on the Postmodern, 1983-1998 kitabıyla (*Kültürel Dönüş: Postmodern Üzerine Seçilmiş Yazılar, 1983-1998*) geç kapitalizm kültürü üzerine en güçlü yazılarını bu önemli ciltte bir araya getirmiştir. Pastiş, nostalji ve mimarlık üzerine klasik anlayışlar, finans sermayesi, sonsuz gösterinin yönlendirdiği bir çağda tarihin, teorinin, Marksizmin ve konunun durumuna ilişkin makalelerin yanında yer almaktadır. Daha önceki makaleleri etrafında alevlenen tartışmaları inceleyen Jameson, eleştirilere yanıt veriyor ve postmodernizmin önde gelen dost, düşmanlarının teorik konularının haritasını çıkarmaktadır. Kitabın içeriği; Postmodernizm ve Tüketim Toplumu, Postmodern Teoriler, Marksizm ve Postmodernizm, Postmodernitenin Çatışmaları, 'Sanatın Sonu' mu, 'Tarihin Sonu' mu? Postmodernitede İmgenin Dönüşümleri, Kültür ve Finans Sermayesi, Tuğla ve Balon: Mimarlık, İdealizm ve Arazi Spekülasyonu bölümlerinden oluşmaktadır. (Jameson, 1998, ss. 9-11) The Jameson Reader (*Jameson Okumaları*) Michael Hardt ve Kathi Weeks'in editörlüğünde hazırlanmıştır. Bu kitap, Frederic Jameson'un geniş yazı yelpazesinden önemli makaleleri - alıntılarını bir araya getirerek, onun düşüncesinin inceliklerine erişilebilir bir giriş sağlayarak, çalışmalarının yeni ve heyecan verici yönlerini ortaya çıkarmaktadır. Kitap *Bölüm I: Yorumlama Paradigmaları; Yorumlama Üzerine: Sosyal Sembolik Bir Eylem Olarak Edebiyat, Diyalektik Eleştiriye Doğru, T. W. Adorno, Roland Barthes ve Yapısalcılık, Lacan'da İmgesel ve Sembolik, Bölüm II: Marksizm ve Kültür; Jargon Üzerine, Temel ve Üstyapı, Kitle Kültüründe Şeyleşme ve Ütopya, Marksizm ve Teorinin Tarihselliği: Xudong Zhang'ın Röportajı, Gerçekte Var Olan Marksizm Üzerine Beş Tez, Bölüm III: Postmodernizm; Mağaranın Ötesinde: Modernizmin İdeolojisinin Gizemini Çözmek, Postmodernizm veya Geç Kapitalizmin Kültürel Girişi, Postmodernitenin Çatışmaları, Kültür ve Finans Sermayesi, Bölüm IV: Bilişsel Haritalama Alıştırmaları; Bilişsel Haritalama, Çağdaş Kitle Kültüründe Sınıf ve Alegori: Siyasi Film Olarak Köpek Günü Öğleden Sonra, Wyndham Lewis'te Ulusal Alegori, Çokuluslu Kapitalizm Çağında Üçüncü Dünya Edebiyatı, Komplo Olarak Bütünlük, Bölüm V: Ütopya; Giriş/ Prospektüs: Marksizmin Ütopik Düşünceyle İlişkisini Yeniden Düşünmek, Le Guin'de Dünyanın İndirgenmesi: Ütopik Anlatının Ortaya Çıkışı, Ütopya ve Anti-Ütopyaçılık makalelerinden oluşmaktadır (Jameson, 1998, ss. 10-18).*

Modernite ile modernizm kavramları, çağdaş felsefe ve kültür teorisinde en tartışmalı; en hararetle tartışılan kavramlar arasındadır. A Singular Modernity: Essay on the Ontology of the Present (*Tekil Bir Modernite: Şimdiki Zamanın Ontolojisi Üzerine Bir Deneme*) isimli bu müdahalede, postmodernitenin belki de en etkili ve ikna edici teorisyeni Fredric Jameson, bu kavramları taze; aydınlatıcı bir şekilde araştırıp tartışmaktadır. Modernite tartışmalarının ve yeni sanatsal modernizm teorilerinin olağanüstü yeniden canlanması son günlerde tekrar yaygınlık kazanmıştır. Modernizm kendi hakkını bir şekilde toplumlara dayatmaya devam etmektedir. Kapitalizme alternatiflerin (geçici olarak) ortadan kalkmasının, 'moderniteyi' toplumsal bir ideal olarak yeniden canlandırmaya yönelik evrensel girişimde rol oynadığı açık olarak görünmektedir. Ancak kavramın paradoksları, onun meşru tarihini göstermekte ve aynı zamanda kötüye kullanımını önlemek için bazı kurallar önermektedir. Sorunsalın bu ana yorumunda Jameson, her iki kavramın da kusurlu olduğu, ancak yine de teorileştirmeyi iddia ettikleri olgunun doğasına ilişkin ipuçları verdiği sonucuna varmaktadır. Her iki terimi de (bu kadar geç bir tarihte muhtemelen ortadan kaldırılamayacak) sağduyulu ve ihtiyatlı bir şekilde araştırması, mevcut siyasi/ sanatsal durumlarımızı netleştirmemize yardımcı olmaktadır (Jameson, 2002, ss. 10-12).

Archaeologies of the Future: The Desire Called Utopia and Other Science Fictions'ta (*Geleceğin Arkeolojileri: Ütopya Adındaki Arzu ve Diğer Bilim Kurguları*) Birinci Dünya'nın baş döndürücü teknolojileri, Üçüncü Dünya'nın toplumsal çözülüşüyle karakterize edilen küreselleşme çağında ütopya

kavramı hâlâ anlamlı mıdır sorusuna cevap aranmaktadır. Geleceğin Arkeolojileri, Jameson'un Postmodernizmden bu yana en önemli eseri olan *Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı*'ndaki bu biçimin Thomas Moore'dan bu yana gelişimini araştırıp komünizm sonrası çağda ütöpik düşüncenin işlevlerini sorgulamaktadır. Ütopya ile bilimkurgu arasındaki ilişki, ötekiliğin temsilleri vs. birlikte açıklanmaktadır. Yabancı yaşam ve yabancı dünyalar sürüp gitmektedir. Philip K. Dick, Ursula LeGuin, William Gibson, Brian Aldiss, Kim Stanley Robinson ve daha fazlasının eserleri üzerine yapılan bu çalışma aracılığıyla geleceğin arkeolojileri araştırılmaktadır. Jameson'un "Ütopya Denilen Arzu" da dahil olmak üzere önemli makaleleri, ütopyaya dair karşıt tutumların incelenmesi ve onun bugünkü siyasi değerinin değerlendirilmesiyle sonuçlanmaktadır. Geleceğin Arkeolojileri kesinlikle şimdiye kadar yapılmış en çarpıcı bilim kurgu çalışmaları arasında yer almaktadır. Jameson'un farklı materyal ve teorileri birbirine bağlama becerisi, birçok iç görüşünün anlamlılığı; tutkulu inancı bu kitabı değerli kılmaktadır (Jameson, 2005, ss. 3-7).

The Modernist Papers (*Modernist Makaleler*) Jameson'un dinamik/ keskin düşüncelerini on dokuzuncu ve yirminci yüzyılların modernist edebiyatına aktardığı bir analiz yahut eleştiri gücüdür. Jameson, Baudelaire, Rimbaud, Mallarmé, Wallace Stevens, Joyce, Proust ve Thomas Mann'ın çalışmaları da dahil olmak üzere modernist şiiri tartışmaktadır. Carlos Williams'ı ve Amerikan destanını ele alarak Amerikan edebiyat alanının tuhaflıklarını araştırmaktadır. Gertrude Stein'in dil teorilerini incelemektedir. Modernizmi basit bir Batı fenomeni olarak görmeyi reddederek, aynı zamanda onun Japonca ifadesine de yakın ilgi gösterirken, yirminci yüzyıl siyasetinin geç modernist temsiline karmaşıklıkları Peter Weiss'in romanıyla ilgili sonuç bölümünde dile getirilmektedir. Dönemin edebiyatına ilişkin önceki anlayışlarımıza meydan okuyan bu anıtsal çalışma, modernizmin klasik incelemesi olarak kabul edilebilecek bir eserdir. Jameson, bir direnişin estetiği çerçevesinden modernizme bakmaktadır. Kitabın içeriğini incelediğimizde; Bütünlüğün Şiiri, Celine ve Masumiyet, Magic Mountain'da Üç Formlu Üretim, Kafka'nın Diyalektiği, Alegori ve Tarih: Doktor Faustus'un Yeniden Okunması Üzerine, Tarihte Ulysses, Modernizm ve Emperyalizm, Joyce mu, Proust mu? Wallace Stevens'de Egzotizm ve Yapısalcılık, Modernist ve Postmodernist Olarak Baudelaire, Rimbaud ve Uzamsal Metin, Üç Modern Ressamın Libidinal Ekonomisine Doğru, Vizyon Üzerine Bir Not, Alternatif Modernitelerin Aynasında, Söseki ve Batı Modernizmi, Materyalist Mallarme, Gertrude Stein ve Konuşmanın Bölümleri, "Krallar Gibi Deliler", Değişimin Coşkusu, "Radikal Anların Anıtı" yazılarıyla karşılaşmaktayız (Jameson, 2007, ss. 7-10).

Jameson on Jameson: Conversations on Cultural Marxism'deki (*Jameson, Jameson Üzerine: Kültürel Marksizm Üzerine Konuşmalar*) siyaset ile kültürün kesişimlerine ilişkin fikirleri, beşerî bilim ve sosyal bilimlerdeki eleştirel manzarayı yeniden şekillendiren teorik bir yenilikçiliktir. 1982 ile 2005 yılları arasında yapılan on röportajı bir araya getiren *Jameson on Jameson* düşüncesine yeni başlayanlar için ikna edici derecede samimi bir giriş ve daha derin bir anlayış arayanlar için zengin bir aydınlatma ve açıklama kaynağıdır. Jameson entelektüel, politik meşguliyetlerini en önemlisi de kapitalizmi ve onun doğurduğu kültürü eleştirisinin bir yolu olarak Marksizme olan bağlılığını tartışmaktadır. Postmodernizm, diyalektik, meta-yorum, politik bilinçdışı, ütöpik, bilişsel haritalama ve mekansallaştırma gibi temel kavramlarının çoğunu açıklamaktadır. Jameson on Jameson, Jameson'un çağdaş kültüre (mimari, sanat, sinema, edebiyat, felsefe, siyaset, psikanaliz ve kentsel coğrafya) ilişkin olağanüstü kavrayışının yanı sıra düşüncesinin coğrafi kapsamının Batı'nın Avrupa merkeziliğine karşı oluşturduğu meydan okumayı da sergilemektedir. Amerika Birleşik Devletleri, Mısır, Kore, Çin, İsveç ve İngiltere'den başarılı akademisyenler tarafından yürütülen röportajlar, Jameson'un fikirlerinin geniş uluslararası önemi ve küreselleşmenin mevcut aşaması da dahil olmak üzere farklı kültürel, politik bağlamlarda uygulanabilirliği ile sonuçları hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmaktadır. Bu kitapta Jameson sırasıyla; Leonard Green, Jonathan Culler, Richard Klein, Anders Stephanson, Paik Nak-chung, Sabry Hafez, Abbas Al-Tonsi, Mona Aboussen, Stuart Hall, Michael Speaks, Horacio Machín, Sara Danius, Stefan Jonsson, Xudong Zhang, Srinivas Aravamudan ve Ranjana Khanna ile görüşmeler yapmıştır. Röportajları değerlendiren filozof: "Bu röportajlarla ilgili karışık hislerimin onların kalitesiyle pek ilgisi yok. Bazen, sadece ne söylediğimi değil, aynı zamanda olayı ve ilk başta sorulan soruyu da unuttuğum için, yanıtlarıma hayranlık duymaya kendimi kaptrabiliyorum. Bununla birlikte, çoğunlukla, hayran olunması gereken, görüşmecinin becerisidir; incelikli ve zorlu bir biçimde, kendi stratejisi ve taktikleri vardır. Böylece uygulayıcıları da konuları kadar parlama şansına sahip olur: O halde iki sesin bir araya gelmesi ne hoştur" değerlendirmesinde bulunmaktadır (Jameson, 2007, ss. 1-10).

The Ideologies of Theory kitabı güncellenen ve ilk kez tek bir ciltte sunulan *Teorinin İdeolojileri*, Fredric Jameson'un eleştirmen olarak uzun kariyerini kapsayan teorik makalelerini bir araya getirmektedir. Eleştirel yorum ile Marksist entelektüel gelenek arasındaki gerilimle dolu bir alanı işgal eden, edebiyat bilimi ve siyasi tarih gibi ikiz kutuplar tarafından askıya alınan bir çalışmalar bütünü haritasını çizmektedirler. Jameson'un çalışması metnin sınırlarını zorluyor ve edebiyat ile psikanaliz, felsefe ve kültürel teori disiplinleri arasındaki etkileşimi ortaya koyuyor; bunların hepsinin kendi ideolojik ortamlarından ayrılamaz olduğu göstermektedir. Bu ciltteki makaleler ideolojik analizden gündelik hayatın fenomenolojisine doğru bir geçişin izini sürüyor ve ampirizm ile idealist felsefenin eşzamanlı eleştirisi olarak teorinin gerekliliği konusunda titiz ve tutkulu bir argüman oluşturmaktadır. Bu çalışmanın muhtevası *Birinci bölüm*: Teorinin Durumları; Metayorum, Metnin İdeolojisi, Lacan'da İmgesel ve Simgesel, Tarihte Eleştiri, Sembolik Çıkarım veya Kenneth Burke ve İdeolojik Analiz, Şekilsel Görelilik veya Tarih Yazımının Şiiri, Modernizm ve Bastırılanları veya Anti-Sömürgeci rolünde Robbe-Grillet, Ahlak ve Etik Öz veya Aristotelesçi Marksizm, Alasdair MacIntyre'de Ahlak ve Etik Öz veya Aristotelesçi Marksizm, Negt ve Kluge Üzerine, Benjamin'in Okumaları, Jean-François Lyotard'ın Postmodern Durum adlı eserine önsöz, Jacques Attali'nin Gürültüsüne Önsöz: Müziğin Ekonomi Politikası, Teorik Tereddüt: Benjamin'in Sosyolojik Selefi, Teori Nasıl Tarihselleştirilmemeli? *İkinci bölüm*: Tarihin Söz Dizimi; Kaybolan Aracı veya Hikâye Anlatıcı rolünde Max Weber, Mimarlık ve İdeolojinin Eleştirisi, Zevk: Siyasi Bir Konu, Adalar ve Hendekler: Nötrleştirme ve Üretim Ütopik Söylemi, Mağaranın Ötesinde: Modernizmin İdeolojisinin Gizemini Çözmek, Reflections on the Brecht-Lukács Debate, Marksizm ve Tarihselcilik, 60'ları Dönemlendirmek, A. J. Greimas'ın Anlam Üzerine Önsözü: Seçilmiş Göstergebilim Kuramındaki Yazılar, Batı Öznelliğinin Cinsel Üretimi Üzerine, Uzay ve Sıkışıklık: Rem Kool Haas ve S, M, L, XL, Geleceğin Şehri, Marc Angenot ve Bir Yılın Edebiyat Tarihi, "Kültürel Çalışmalar" Üzerine, Geçiciliğin Sonu makalelerinden oluşmaktadır (Jameson, 2009, ss. 5-10).

Valences of the Dialectic (*Diyalektiğin Değerleri*) eserinde tanınmış kültür eleştirmeni Fredric Jameson, diyalektik düşüncüyü yarım yüzyıldır araştırdıktan sonra, Batı felsefesinde yanlış anlaşılan ama hayati önem taşıyan bir noktaya ilişkin kapsamlı bir çalışma sunmaktadır. Bir fikrin, kendi doğasındaki çelişkilerden kaynaklanan çatışmalar yoluyla evrim kavramı olan diyalektik, iki yüzyıllık Batı felsefesini hızla dönüştürmüştür. On dokuzuncu yüzyıl düşüncesine egemen olan Hegel'e göre bu metafizik bir sistemdi. Marks'ın eserlerinde diyalektik, materyalist tarihsel analizin bir aracı haline gelmiştir. Jameson, Rousseau, Lukács, Heidegger, Sartre, Derrida, Althusser gibi düşünürlere referansla, tartışmayı metalaşma ve küreselleşme düşüncesinde bağlamsallaştırarak, bu felsefi geleneğin tarihinde ortaya çıkan sorulara teorik bir inceleme getirmektedir. Diyalektiğin Değerleri, titiz ve bilgili bir incelemeyle, "mekânsal" bir diyalektiğin yeniliğine doğru bir hareketin haritasını çıkarmaktadır. Jameson, yirmi birinci yüzyıl için diyalektik düşüncüyü yeniden canlandıran yeni bir düşünce sentezi sunmaktadır. Diyalektik düşünceye derin bir katkı sağlamaktadır. Kitabın içeriği altı bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler içinde; *Bölüm I*: Diyalektiğin Üç İsmi; Diyalektiğin Üç Adı, *Bölüm II*: Geri Kaldırılmadan Hegel; Hegel ve Şeyleşme, Hegel'in Çağdaş Eleştirmenleri, *Bölüm III*: Yorumlar; Marks'ın Çalınan Mektubu, Deleuze ve Dualizm, Yarım Kalan Bir Proje Olarak "Tarih ve Sınıf Bilinci", Sartre'in Eleştirisi, Birinci Cilt: Giriş, Sartre'in Eleştirisi, İkinci Cilt: Giriş, *Bölüm IV*: Girdiler; Metalaşma, Kültürel devrim, Diyalektiğin Kalıcılıkları: Üç Mekân, Siyasi bir düşünür olarak Lenin, Rousseau ve Çelişki, İdeolojik Analiz: Bir El Kitabı, *Bölüm V*: Siyaset; Aslında Mevcut Marksizm, Kopyalama Olarak Ütopya, Felsefi Bir Konu Olarak Küreselleşme, Siyasi Strateji Olarak Küreselleşme, *Bölüm VI*: Tarihin Değerleri; Tarihin Değerlilikleri, Zamanın ortaya çıkması, Zamansallık ve Figürasyon, Ricoeur'un Projesi, Aristoteles ve Göstergebilim, Anlatının Fenomenolojisi, Augustine, Aristoteles'e Karşı, Ricoeur'un Üç Taklidi, Eudamonikler, Kanunun kapatılması, Modernizm ve Zaman Kategorileri, Tarihçilerin Zamanı, Tarihin Ortaya Çıkması, Taraf Olmak, Peripeteia, Anagnorisis ve Pathos çalışmaları bulunmaktadır (Jameson, 2009, ss. 4-12).

Yazar, The Hegel Variations: On the Phenomenology of Spirit'te (*Hegel Çeşitlemeleri: Tinin Fenomenolojisi Üzerine*) Hegel'in temel metni olan Tinin Fenomenolojisi'ne ilişkin yeni bir okuma sunmaktadır. Fenomenoloji'yi Mutlak Tin'le biten kapalı bir sistem olarak görenlerin aksine Jameson'un okuması, Hegel'in kendisini henüz sistematik bir felsefe (Hegelcilik) çerçevesinde yeniden yapılandırmadığı, diyalektiğin uğraklarının ve onun diyalektik anlarının ele alındığı açık bir yapıt olarak karşımıza çıkmaktadır. Fenomenolojide seviyeler henüz resmileştirilmemiş ve tam manasıyla açıklanmamıştır. Hegel'in metni, kavramsal ilişkiler üzerinde göz kamaştırıcı çeşitlilikte değişiklikler

gerçekleştirir; terimlerin donmasına ve tamamen felsefi adlandırılmış kavramlarda somutlaşmasına asla izin vermez. Fransız Devrimi sonrasındaki neticeler, Jameson tarafından, Fukuyama'nın "Tarihin Sonu"nun tersine, siyasi ve toplumsal olan arasında geçici bir çıkmaz olarak yorumlanmaktadır. "Efendi-köle diyalektiği", dilsel öznel, anlatımsal üretim ('ruhun hayvan krallığı'), Antigone'deki normatif bölünme gibi temalara ayırt edici bir ışık tutan yazar 'teleolojik olmayan' bir okumayla Hegel'i tekrar yorumlamaktadır. Varyasyonlar, Jameson'un Hegelci Marksizmle ilişkisini daha da karmaşık hale getirmek için tarih melegaıyla ne kadar inatla mücadele ettiğini göstermektedir. *Hegel Çeşitlemeleri* on bir bölümden oluşmaktadır: Kapanış, Organizasyonel Sorunlar, İdealizm, Dil, Muhalefet, Faaliyet Etiği (şeyin kendisi), İçkinlik, Kolektiflik Olarak Ruh (Antigone veya Birden İkiye), Devrim ve "Tarihin Sonu", Kültürel Üst Yapı Olarak Din, Mutlak Narsizm (Jameson, 2010, ss. 3-11).

Representing 'Capital': A Reading of Volume One'da (*Kapitali Temsil Etmek: Birinci Cildin Bir Okuması*) Karl Marks'a bir selamdır. Fredric Jameson'un, Marks'ın başyapıtı ile ilgili kitap uzunluğundaki ilk çalışması olan Temsil Edilen Kapital, Marks'ın düşüncesinin ilerleyişini sanki bir müzik notasıymış gibi kaydeden eşsiz bir bilimsel çalışmadır. Ortaya çıkan metinsel manzara, çözüme ulaşmaya çalışan, yeni antinomilere ve yeni bir ileri harekete yol açan paradokslar, çelişkilerin ortamıdır. Bu devasa parçalar, sermayenin kendisinin yaptığı gibi bir araya gelmek ve yeni düzeylerde gelişmek için birbirleriyle örtüşmektedir. Çoğu yorumcu/ okuyucu kendi içlerinde bilinmeyene doğru çok fazla sıçrama anlamına gelen ilerici genişlemelerle aştığı engellere karşı tökezlemektedir. "Das Kapital" felsefesi çok güçlü bir yapıttır. Bu kitap Marksizm tarihine hem bir giriş hem de bir müdahaledir. Yazar bunu yazmış olduğu için mutludur çünkü akademideki hiç kimse Fredric Jameson'la aynı enerjiye sahip değildir ve hiç kimse onu tekrar yenileyerek yazamamıştır. (Jameson, 2011, ss. 3-9) The Antinomies of Realism (*Gerçekçiliğin Çatışmaları*), on dokuzuncu yüzyıl gerçekçi romanının tarihidir ve onun mirası, tarihin hareketinin yeniden yaratılmasını imkânsız kıldığı sanatsal başarılarla dair en ufak bir nostalji parıltısı olmadan anlatılmaktadır. Fredric Jameson, konuya gerçekçiliğin ortaya çıkışının toplumsal, tarihsel önkoşulları açısından yaklaşarak sanatsal ve edebi gerçekçiliğin en etkili teorilerini incelemektedir. Realist romandaki bedene ve onun duygu durumlarına gösterilen ilgiyi, tarihin sınırları içinde bireysel gerçekleşme arayışına odaklanmayla birleştirmiştir. Kitabın ilk bölümünde: Gerçekçilik Çeşitleri; Gerçekçiliğin İkiz Kaynakları: Anlatı Dürtüsü, Gerçekçiliğin İkiz Kaynakları: Duygulanım veya Bedenin Şimdiki Zamanı, Zola veya Duygulanımın Kodlanması, Tolstoy veya Dikkat Dağıtma, Pérez Galdos veya Kahramanlığın Zayıflaması, George Eliot ve Mauvaise Foi, Gerçekçilik ve Türün Çözülmesi, Şişmiş Üçüncü Kişi veya Gerçekçilikten Sonraki Gerçeklik, Coda: Kluge veya Duygulanımdan Sonra Gerçekçilik konularının çözülmesi yapılmaktadır. Metaryalin Mantığı isimli ikinci bölümde; Zamanın Deneyleri: İlahi Takdir ve Gerçekçilik, Savaş ve Temsil, Günümüz Tarihi Romanı ve Onun Stilistik Olarak Mümkünlüğü makalelerine yer verilmiştir (Jameson, 2013, ss. 1-15).

The Ancients and the Postmoderns: On the Historicity of Forms'da (*Eskiler ve Postmodernler: Formların Tarihselliği Üzerine*) anlatıldığı gibi antik çağ Rönesans'a ne kadar uzaksa, ileri modernizm de artık bize o kadar uzaktır. Fredric Jameson, bu sefer resim (Rubens) ve müzik (Wagner ve Mahler) alanındaki modernist çalışmaların, çeşitli postmodern deneylerin yanı sıra (filmde) geç modernist çalışmalarla karşı karşıya geldiğini söylemektedir. Büyük yeni çalışmasının önermesi budur. Bilimkurgudan The Wire'a, operadaki "Eurotrash"tan Altman ve Doğu Alman edebiyatına kadar bunların hepsi, farklı şekillerde, belirli bir toplumsal bütünlüğü kavramak için yeni biçimler icat etmeye çalışmaktadır. Jameson, tarihsel dönemler boyunca anlatı sorununun birçok biçimsel değişim ve metamorfozla varlığını sürdürdüğünü ileri sürmektedir. Kitabında; *birinci bölüm*: Klasizm'de; Anlatı Bedenleri: Rubens ve Tarih, Dramatist ve Alegorist olarak Wagner, Mahler'de Aşkınlık ve Film Müziği, *ikinci bölüm*: Sinemada Geç Modernizm'de; Angelopoulos ve Kolektif Anlatı, Sokurov'da Tarih ve Ağıt, Decameron olarak Dekalog, *üçüncü bölüm*: Adaptasyon Olarak Postmodern Deney'de; Eurotrash mı yoksa Regieoper mi? Altman ve Ulusal-Halk mı, yoksa Sefalet ve Bütünlük mü? Küresel Bir Nöromanser, The Wire'da Gerçekçilik ve Ütopya, Dresden Saatleri, Karşı Olgusal Sosyalizmler, Kirli küçük sır temalarına dikkat çekmektedir (Jameson, 2015, ss. 3-31).

Fredric Jameson'un çığır açıcı makalesi An American Utopia: Dual Power and the Universal Army (*Bir Amerikan Ütopyası: İkili Güç ve Evrensel Ordu*), özgürleşmiş bir toplumu neyin oluşturduğuna dair standart solcu kavramları kökten sorgulamaktadır. Burada, diğer şeylerin yanı sıra, genel zorunlu askerlik, herhangi bir komünist toplum için temel bir meydan okuma olarak kıskançlık ve kızgınlığın tam olarak kabul edilmesi, iş ile boş zaman arasındaki ayrımın üstesinden gelinebileceğinin kabul edilmesi savunulmaktadır. Yeni bir dünya yaratmak için öncelikle dünyayı tasavvur etme

şeklimizi değiştirmeliyiz. Jameson'un metni, küresel kapitalizmin alternatifleri üzerine bir tartışmayı tetiklemek için ideal bir konumdur. Jameson'un makalesine ek olarak bu ciltte filozofların, politik ve kültürel analistlerin [Jodi Dean, Saroj Giri, Agon Hamza, Kojin Karatani, Kim Stanley Robinson, Frank Ruda ve Kathi Weeks] yanıtlarının yanı sıra Jameson'un kendisinin yazdığı bir sonsöz de yer almaktadır (Jameson, 2016, s. 19). Kitaba Slavoj Žižek güzel bir önsöz yazmıştır. Kitabın içeriğini incelediğimizde başlıca Hayallerimizi Sansürleme İhtiyacı, Bir Amerikan Ütopyası, Mutt ve Jeff Düğmeye Bastı, Çift Güç Redux, Bir Mutlu Kaza Ütopya, Diğer Sahneden Başka Sahneye Eyalet: Jameson'daki İkili Gücün Diyalektiği, Bir Japon Ütopyası, Jameson ve Yöntem: Açık Komik Ütopyaçılık, Ekim Sonrası Şubat Öncesi: İkili Figürlerin Gücü, Ütopik Terapi: Çalışmak ve Çalışma Dışı Siyasi Hayal gücü, Hayal Gücünün Tohumları, Bir Amerika Ütopyası'na Sonsöz konularının işlendiğini görmekteyiz (Jameson, 2016, ss. 5-6).

Amerikan yaşamının göz kamaştırıcı bir stilisti ve tasvircisi olan Raymond Chandler, hem ucuz kurgu hem de modernizm arasında yer alan edebiyat tarihinde benzersiz bir yere sahiptir. Raymond Chandler: The Detections of Totality'da (*Raymond Chandler: Bütünlüğün Tespitleri*) Chandler incelenmektedir. 1939'da yayınlanan Büyük Uyku'yla polisiye romanda silinmez bir iz bırakmıştır. Fredric Jameson, Chandler'in yapıtlarının hem yazıldığı bağlamı hem de yansıttığı toplumsal dünyayı veya bütünlüğü yeniden yapılandıran bir yorum sunmaktadır. Chandler'ın değişmez ortamı Los Angeles, hem Amerika Birleşik Devletleri'nin bir mikrokozmosu hem de geleceğinin bir ön düzenlemesi olarak ortaya çıkmaktadır. Los Angeles, taviz vermeyen bir doğa tarafından çeşitli farklı mahallelere ve özel dünyalara benzersiz bir şekilde dağıtılmış bir megalopolistir. Ancak özünde kentsel ve mekansal olan bu çalışma aynı zamanda bir boşluğa, ölümden başka bir şey olmayan bir yokluğa doğru çekilmiş gibi görünmektedir. Chandler'la birlikte gerilim türü metafizik bir hal almaktadır (Jameson, 2016, ss. 4-11).

Eserlerin anlamları yoktur, anlamları emerler: Bir eser libidinal yatırımlar için bir makinedir [siyasi yatırımlar da dâhil]. Allegory and Ideology (*Alegori ve İdeoloji*) tam olarak bu konuya odaklanmıştır. Bu, karşılaştırılmazlıkları ayıklayan ve çelişkileri kaydeden bir süreçtir. (Ki bu onları çözmekle aynı şey değildir!) Yorumların kaçınılmaz ve hoş karşılanan çatışması - söylemsel, ideolojik bir mücadele - bu nedenle, çoklu anlamların bu eşzamanlı işlenmesine ilişkin bir açıklamayla desteklenmesi gerekir. Liberal çoğulculuklara ve hoşgörülü (ya da hoşgörüsüz) göreceliklere terk edilmek yerine belirli bir sistematiğe bulunmak gerekmektedir. Bu "yöntem" hakkında bir kitap değil ama biyolojik bireyselliklerimizi, kolektif tarih ve sınıf mücadelesine gömülmemizi; bedensiz yeni bir bilgi dünyasına yabancılaşmamızı yansıtan heterojenlikleri tek nefeste bir arada tutabilecek bir diyalektik önermektedir. [Bu ise ideolojik bağlamda bir soyutlanmayı gerektirir.] Felsefenin kuru laikliklerinden kaçınan Walter Benjamin bir keresinde eski bir teolojinin zengin figüratifiğini ve alternatifini tavsiye etmiştir. Bu ruhla burada antik alegorinin eski Ptolemaik sistemlerine ve onun çoklu düzeylerine geri dönüşmektedir. Bunu ilk defa Jameson, "Siyasi Bilinçdışı"nda işlemiştir. Dante, Spenser ve Goethe'nin Faust'unda açıkça alegorik yapıtlarının epik karmaşıklıklarının yanı sıra müzikteki senfonik biçim ve romanın hem postmodern hem de Üçüncü Dünya yapısına karşı durumu test edilebilir. *Ulusal Alegori* üzerine makale teorik bir yorumla birlikte burada yeniden basılmıştır ve bu arada alegorik bir duygu tarihi, çağdaş jeopolitik bağlamda prova edilmiştir. Alegori ve İdeoloji, antik bir biçimi yenilenmiş bir politik aciliyete yüklemektedir. Bunun özünde, tarihe hiçbir zaman doğrudan ulaşamayacağımıza dair melankolik inanç yatmaktadır. Bütün bunlara rağmen, Alegori ve İdeoloji antik bir biçimi yenilenmiş bir politik aciliyetle suçlamaktadır. Sonlara doğru nadir görülen bir otobiyografik düşüncede Jameson, Althusser'in "son kertedeki yalnızlık anı asla gelmez" şeklindeki aforizması üzerine düşünmektedir. "Artık bunun, hiçbir zaman doğrudan veya dolaysız bir Tarih deneyimine sahip olmadığımız anlamına geldiğini düşünüyorum" demektedir (Jameson, 2019, s. 334). Sanat eserleri bizim en büyük umudumuzdur, ancak ifade ettikleri şeylerden ziyade ifadedeki bocalamalarıyla. Düşünme ve eyleme geçme konusunda bu umudun ne kadar güçlü olabileceği ise daha az kesindir.

Jameson'ın Benjamin Dosyaları: Walter Benjamin'in İzinde Eleştirel Bir Yolculuk

Fredric Jameson'ın en son yazdığı kitap *The Benjamin Files (Benjamin Dosyaları)* hakkındadır. Benjamin Dosyaları Benjamin'in tüm önemli eserlerinin kapsamlı bir yeni okumasını ve çok sayıda kısa kitap eleştirisi, notu vedâhi mektubunu sunmaktadır. Onun öncüllüğü, Benjamin'in, kavramsal ilgileri

aynı zamanda yazarlık mesleğinin çekim gücünü de hissedilen anti-felsefi, anti-sistemik bir düşünür olduğudur. Sonuçta birbiriyle örtüşen ve çoğu zaman çelişiyor gibi görünen dil alanlarının, tematik kodların bir arada ya da çeşitliliği ortaya çıkmıştır. Benjamin'in mistik ya da teolojik yanı ile onun politik yönü arasındaki çok tartışılan gerilimi açıklığa kavuşturmamızı sağlayacak bir görüş veya tarihsel eğilim gerekmektedir. Onun mirası üzerine arkadaşları Scholem, Adorno ve Brecht'in taraftarları arasındaki üç yönlü çekişme de bu konumdan bakıldığında daha iyi anlaşılabilir. Bu, Brechtien bakış açısına çoğu etkili akademik çalışmadan daha fazla hak kazandırır. Benjamin'in külliyyatı, dile ve temsile felsefi veya kavramsal birlik yerine verdiği öncelik bakımından çağdaş teorinin bir öngörüsüdür. Bu kitapta onun siyasi motivasyonları, en kısa makalelerden en iddialı projelere kadar yazıları boyunca Tarihin her yerde mevcut olmasına dikkat edilerek açıklığa kavuşturulmaya çalışılmaktadır. Onun açık programı – “krizi dilin kalbine aktarmak” ya da başka bir deyişle, en küçük edebi olguda iş başında olan sınıf mücadelesini tespit etmek - okuyucunun kendisini ilgilendiren dilbilimsel ya da temsili edebi meseleleri tekrar eski dillere çevirmesini gerektirir. Her yerde mevcut olan düşünce ancak çoğu zaman yalnızca örtülü olarak politik olanlardır. Şimdiki tarihin sonrası, erişmemiz gereken başka bir döneme ait olanlardır. Jameson, Benjamin'i kendi yakın, daha geniş bağlamlarına ustaca konumlandırıyor ve Benjamin'in düşüncesindeki biçim ile içerik arasındaki sıkı, karşılıklı bağlantıları ortaya çıkaran dikkatli; yakın bir okuyucudur (Jameson, 2020, ss. 5-6).

Walter Benjamin'in çalışmaları kandırmaya, öğretmeye, kışkırtmaya, aydınlatmaya ve çıldırtmaya, hatta ilham vermeye devam etmektedir. İdeal okuyucu diye bir şey yoktur, ancak Jameson, sadece müthiş analiz ve sentez gücü nedeniyle değil, yalnızca Benjamin'in ilgilendiği materyal ile metinlerin hakkını verme konusunda çoğu kişiden çok daha hazırlıklıdır. Jameson'un başlıca uzmanlık alanlarından biri olan 19. yüzyıl Fransız edebiyatı (kültürü ve tarihi), Benjamin'in 1930'lardaki ana ilgi alanıyla örtüşmektedir. Buna Marksizmin tarihine ve ona eşlik eden siyasete ilişkin derin bilgiyi de ekleyebiliriz. Jameson, ayrıca felsefe konusunda pek çok iyi edebiyat eleştirmeninden çok daha iyi bir temele sahip ve hem yakın hem de çok yakın olmayan disiplinlerde (film, mimarlık, sosyoloji, şehircilik, vb.) oldukça bilgili veya ilgilidir. Üstelik popüler kültüre olan uzun süredir devam eden ilgisi ve onu tüketmesi Benjamin'deki dürtülerle paralellik göstermektedir. Artı, Benjamin'in önemseydiği düşünürlerden ikisi hakkında kitap uzunluğunda çalışmalar yazdı: Brecht ve Adorno. Hatta bir tür Berlin hayranıdır. Benjamin'in konularının çeşitliliği, yoğunluğu ve bunları nasıl ele aldığı konusunda çok az kişi bu kadar bilinçli olabilir (Balfour, 2021, ss. 1-2).

1969'da Hannah Arendt, Walter Benjamin'in makalelerinin öncü bir çevirisini yayımladığında (Walter Benjamin, *Illuminations*, 1969), Benjamin'in itibarı daha yeni yeni yerleşmeye başlıyordu. Ancak şimdi, kesinlikle 20. yüzyılın ilk yarısının en ünlü bilimsel yazarıdır ve tamamlanmamış Pasajlar Projesi için çok sayıda not içeren, Harvard Üniversitesi'nin anıtsal bir yayın projesinin konusudur. Benjamin'i sınıflandırmak zordur. Doktora tezi ezoterik bir konu olan Alman barok draması üzerineydi. Fakat o aslında entelektüel bir tarihçi değildi. Proust'u tercüme etti ve Kafka'nın ilk hayranlarından biriydi. Ancak o öncelikle bir edebiyat eleştirmeni de değildi. Marksizm hakkında yazdı. Ancak ona siyaset filozofu denemezdi. Sinemayla ilgili öncü bir çalışma yayınladı. Ancak kitle kültürüne pek bağlı değildi. Sık sık sanat eleştirmenlerini etkilemiştir. Ama o bir sanat tarihçisi de sayılmazdı. Ve 1900'lerde Berlin Çocukluğu adlı eserini yazdı ama aslında yaratıcı bir yazar değildi. Yahudi mistisizmi ve onun Weimar Cumhuriyeti Siyonizmiyle ilişkisi ilginizi çekiyorsa; Fransız modernizminin solcu bir toplumsal tarihini arıyorsanız; filmin politik potansiyelinin incelikli bir açıklamasını istiyorsanız; eğer radikal bir Marksist tarih yazımı istiyorsanız Benjamin'de ilginizi çekecek çok şey bulacaksınız. Benjamin'in yazdığı (ve birçoğunu ele aldığı) her konu hakkındaki tartışmaları ilgi çekicidir. Dolayısıyla onun hakkında yazmaya Amerikalı Marksistlerin duayeni Fredric Jameson'dan daha uygun olan birini düşünmek zordur. Otuz yıl önce Jameson, kültür, ideoloji, video, mimari, cümleler, mekân, teori, ekonomi ve film üzerine bölümler içeren Postmodernizm veya Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı ile ününü kazandı. Kendi zamanında, Hegel'in *Zihnin Fenomenolojisi* (1807) genişliği açısından etkileyiciydi. Ancak Jameson'la karşılaştırıldığında felsefik açıdan Hegel yalnızca mütevazı bir hırsa sahiptir. Ve eğer Hegel'de olduğu gibi, onun hem politik iddiaları hem de bu kadar çok detaydaki ustalığı konusundaki eleştirel kapasitenizi bir anlığına askıya almaya istekliyseniz, o zaman onun analizinin derinliğinden etkilenmemek mümkün değildir (Carrier, 2021, ss. 1-2).

Kitabın olumlu yönlerinden biri, materyallerin düzenli bir şekilde sunulmasıdır. Başlıkta da belirtildiği gibi, tarih ve şehir üzerine dosya benzeri bölümler içermesi beklenen bir yapıdır. Ancak “Uzaysal Cümle” ve “Kozmos” ile ilgili bölümler çok daha az apaçık şeylerdir. Benjamin literatüründe

neredeysen benzersizler ve yeni bir şey söyleme vaadini yerine getiriyorlar. Bunlardan ilki, Jameson'un bir biçim olarak cümleye olan sürekli yatırımıdır; dikkati, Benjamin'in sözdizimi ve sözdizimleri hakkında, özellikle de muhteşem Tek Yönlü Sokak [Pasajlar] hakkında güzel sayfalar açılmasını sağlamaktadır. Süreksizlikler kendi içlerinde olmayan küçük kesitler arasında meydana gelir. Bu minyatür bütünlükler, Benjamin'in monad hakkındaki düşüncesiyle ve monad aracılığıyla bağlantılı görünüyor; Leibnizci kategori, Benjamin'in Alman Trajik Dramasının Kökeni'ndeki epistemolojik varlıkları nasıl tasarladığı açısından hayati öneme sahiptir. Bu küçük bütünlükler, genel olarak Benjamin'in baştan çıkarıcı metaforları ve kısa alegorileri gibi, çoğu zaman kendilerinin ötesinde bir şeyler önerirler. Bütünlüğün fikrine, gerçekliğine ve eklemelenmesine Jameson kadar bağlı olan bir düşünür neredeysen yoktur. Belirli parçaların belirli bütünlükleri temsil etmesini isteme eğiliminin yanı sıra, Benjamin genellikle diyalektik bütünlük düşüncesinden kaçınır; Hegel hakkında nadiren iyi bir söz ya da fikir sahibi olmuştur. Büyük anlatılara, özellikle de ilerleme anlatılarına, moda olmadan çok önce direndi; bunun nedeni kısmen tarihin (eylemlere geçildiği, algılandığı ve hakkında yazıldığı şekliyle) bir an ile diğeri arasındaki bir ilişki meselesi olduğunu düşünmesiydi. Bu nedenle, sivri tarihsel olayları - en dikkat çekici olanı devrimleri - önceki olaylardan alıntılar olarak düşünme eğilimi vardı. Ve tarihin - her zaman garanti edilemeyen - okunabilirliği yahut "tarihsel yöntemin filolojik bir yöntem olduğu" iddiası da buradan kaynaklanmaktadır (Balfour, 2021, ss. 3-4).

Benjamin Dosyaları her şeyi diğer her şeye atıfta bulunarak açıklıyor; öyle ki çoğu zaman anlatıyı tamamen anlaşılmasız kılıyor. Örneğin Benjamin'in Charles Baudelaire'e dair üslup analizine ilişkin açıklamasında Jameson şunu söylemektedir: "Sözde üslup çalışmalarının tüm büyük yorumları, her zaman gestusun mantığına gizli bir bağlılığı kabul etmiştir. (Yine Spitzer'i ya da Sartre'ın Faulkner'in ya da Dos Passos'un üslubunun yer aldığı edebi makalelerini düşünüyorum.) Camus'un Yabancı'sı pek çok metafizik eylem olarak kavranmaktadır (Benjamin, 2020, s. 29). Spitzer, Sartre, Faulkner, Dos Passos ve Camus'un bu metinlerini bilerseniz bile, bu referansları tutarlı ve açık bir ifade halinde düzenlemek kolay değildir. Yine de Benjamin Dosyaları az anlaşılır olsa da çoğu zaman muhteşemdir. Jameson neden Amerika'da sosyalizm olmadığını soruyor? "Cevap 'ırk' gibi görünüyor." Burada makul bir şekilde klasik Marksist teorideki gerçek bir boşluğa işaret etmektedir. Bu arada, Benjamin'in fotoğraf üzerine kısa makalesinin "her türlü modern görsel analizi" (Michael Fried'in özümsemesi, Roland Barthes'in Punctum'u, Rosalind Krauss'un 'optik bilinçdişi' versiyonu) değerlendirmek için kullanılabileceğini öneriyor. Eğer Benjamin'in yazılarını tanıtan sistematik bir açıklama ararsanız, bunun gibi pek çok yanı olan Benjamin Dosyaları ciddi anlamda sinir bozucu olacaktır. Jameson, Krauss'un sanat tarihine Jameson'dan ilham alan bir bakış açısı kazandıran ufuk açıcı makalesi "Genişletilmiş Alanda Heykel" (1979)'de kullandığı gibi, ancak nasıl çalıştıklarına dair herhangi bir açıklama eklemeyen, bir dizi Greimas göstergebilimsel karesini bile içermektedir. Jameson, Benjamin'in ünlü makalesi "Teknolojik Yeniden Üretilirliği Çağında Sanat Eseri"ndeki "düzeltilemez odak eksikliğine" de dikkat çekmektedir (Carrier, 2021, ss. 3-4).

Sonuç

Jameson'un Benjamin'in 11 sayfalık "Tarih Felsefesi Üzerine Tezler" hakkındaki açıklaması, düşüncesine ulaşmak/ nüfuz etmek için gereken mücadeleye değmektedir. Makalede Benjamin, tarihselcilik ile tarihsel materyalizm arasında bir ayırım yapmaktadır. Tarihselciler geçmiş kendi terimleriyle anlamaya çalışırken, tarihsel materyalistler geçmiş bugünün maddi koşulları aracılığıyla görmeyi arzular. Bu, Benjamin'in kültürel hazinelerle ilgili meşhur tanımlamasına yol açmaktadır: "Aynı zamanda barbarlığın da belgesi olmayan hiçbir uygarlık belgesi yoktur." Tarihselciler, galiplerle empati kurarlar; bu tarihsel materyalistin, tarih kavramını günümüze uzanan doğrusal bir yörünge olarak reddederek baktığı bir perspektiftir. Paul Klee'nin artık meşhur olan tablosu "Angelus Novus", Benjamin'in 1920'de satın aldığı ve üzerine bir makale yazdığı sanat eseridir. Geçmişin yıkıntılarıyla yüzleşen, kanatları açılan melek geleceğe doğru uçar. Burada Benjamin'in Marksizmi ile teolojik düşüncesi arasındaki ilişkiyi görmekteyiz. Jameson'un belirttiği gibi, geçmiş olaylar "acı çekmek" ve ölüm kadar kesindir. Gelecekteki olayların tamamlanmasını talep etmek; onların kurtuluşuna ilişkin kişisel bir isteği talep etmektir. Bu bedensel diriliş değildir, onları gerçekleştirmeye yönlendiren bir yeniden canlandırma. Tarihsel materyalist, tarihselcinin homojen, boş zamanını değil, Mesihsel anların potansiyelini kabul eder. Benjamin şöyle yazar: "Mesih'in girebileceği dar kapı" böylece olup biten "yeni tür bir zamansallığın inşasıdır." Jameson meleşti Benjamin ve Kafka'nın artık meşhur olan

bir alıntısını kullanması ile ilişkilendirir: Umut vardır ama bizim için yoktur. Tarihsel bir materyalist tarafından günümüzün tarihi nasıl olurdu? Bu sorunun yanıtlanması gerekiyor; bu da artık umutlu olmamız için bir neden olduğu anlamına gelmektedir (Carrier, 2021, s. 8).

Benjamin Dosyaları, dokuz bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla Yelkenlerdeki Rüzgâr, Uzaysal Cümle, Kozmoz, Doğa Ağlıyor, Fizyognomik Döngü, Uzay ve Şehir, En Önde Gelen Alman Edebiyat Eleştirmeni, Kitlelerin Eli ve Gözleri, Tarih ve Mesih şeklindedir (Jameson, 2020, s. 4). Jameson, Benjamin'i kendi yakın ve daha geniş bağlamlarına ustalıkla konumlandırmıştır. Benjamin'in düşüncesindeki biçim ve içerik arasındaki sıkı, karşılıklı bağlantıları ortaya çıkaran dikkatli; yakın bir okuyucudur. Jameson, iddiasını ortaya koyarken, Benjamin'i doğrudan Marksist geleneğin içine yerleştirirken, aynı zamanda onun düşüncesindeki benzersiz ve karmaşık olan her şeyi de korumaktadır. Jameson, Benjamin Dosyaları'nı hazırlarken diyalektik, diyalektik materyalizm, Hegel araştırmaları, geç kapitalizm, edebi gerçekçilik, edebiyat teorisi, Marksist eleştiri, modernizm, postmodernizm, siyasi bilinç, psikanalitik sosyoloji, ütopya vs. kaynaklanan birikimini kullanarak Walter Benjamin'i değerlendirmektedir.

Eleştirel ekollerin sayısı kadar Walter Benjamin'in versiyonları da sanat camiasında dolaşımda görünmektedir. W. Benjamin, kültürel çalışmaların ilk uygulayıcılarından biriydi. Yeni tarihselci, post-yapısalcı, avant la lettre, [mektuptan önce] seküler bir teolog ve tabii ki kendine özgü bir tür gizli Marksist olan Benjamin, anlaşılması oldukça zor olan bir filozoftur. Fredric Jameson'u tanıyan hiç kimse, görünüşte çelişkili olan bu Benjamin'leri, onun yeni kitabı The Benjamin Files'in diyalektik akışında bir araya getirmesine şaşırılmayacaktır. Jameson şöyle yazıyor: "Benjamin'in düşüncesinde, çeşitli farklı dil alanlarının veya kümelerinin varlığı, felsefi bir göreliliği değil teorik dillerimizin o anki tarihsel duruma bağlı olarak değiştirildiği gerçeğini temsil eder." Yani her şey aslında ona göre siyasete/ideolojiye bağlıdır. Benjamin "tutarlılığı ya da bu tür kodların sentezini oluşturmayı" amaçlamıyordu. Bunun yerine "tam tersini önerip; ana, krize, ihtiyaca uyum sağlamaları" önemsemektedir. Dolayısıyla Benjamin, Jameson'a göre, çalışmaları paradoksal bir şekilde süreksizliğe yatırımla tanımlanan temelde tarihsel bir düşünürdür. Ancak bu süreksizlik salt yapısalcılık sonrası bir fetiş değildir. Aksine Benjamin, "gelenek ve süreklilik kategorisinin bize fazlasıyla sağladığı tarihin ideolojik tablolarına" karşı derin bir tiksinti duymaktadır (Stasi, 2021, s. 422).

Benjamin'in en önemli kavramlarından biri diyalektik imgedir - geçmişten bir anın, kendi zamanımızla ilişkisi nedeniyle tarihin ideolojik sürekliliğinden dışarı atıldığı süreç - ve bu, Benjamin'in anının, onun bu anın üzerinde verdiği mücadeleyle birlikte nasıl olduğunu görmemize yardımcı olur. Kitlelerin kaderi, birbiriyle rekabet eden sağ ve sol popülizmlerle örtüşmektedir. Jameson'daki "sosyalizmin" üretici güçlerin sürekli artan gücünün üretken kullanımına ilişkin bir teori/ politika olduğu konusunda hemfikirsek, o zaman Benjamin'in çalışmasını - ve nihayetinde Jameson'un kendi çalışmasını - ele geçirmeye yönelik benzer bir çaba olarak görebiliriz. O zamanda hiçbir şekilde garanti edilemeyen bir gelecek için kültürel üretim güçleri sorgulanmaktadır (Stasi, 2021, s. 426). Bütün bunlar elbette Benjamin'i, gerçek politikadan uzaklığıyla Perry Anderson'ın tanımladığı Batı Marksizmi geleneğinin tam anlamıyla içine yerleştirmektedir. Jameson'un da kabul ettiği bir gerçektir bu. Kültürel analiz biçimini tatmin edici bulup bulmamamız "büyük ölçüde kişinin kültüre atfettiği tarihsel değere ve üstyapıların üretim tarzının aktif bir parçası olarak görülme biçimine bağlıdır." Jameson'un yöntemi başka bir yanıt öneriyor: Görünüşte en soyut teorileştirme bile, uygun şekilde tarihselleştirildiğinde kendi politikasını bulabilir (Stasi, 2021, s. 425).

Fredric Jameson'un çalışmaları ve 'Benjamin Dosyaları' hakkında notları onu biraz daha Marksist bir renge büründürmektedir. Benjamin, sosyal demokrat ve komünist işçi hareketlerinin "tarihçiliğe" yönelik çifte eleştirisine; iyimserliğine, tarihsel tezler üzerine notlarda sıklıkla alıntılanan şu pasaj ile eleştirel bir şekilde karşı çıkmaktadır. "Marks diyor ki devrimler dünya tarihinin lokomotifidir. Ama belki de durum tamamen farklıdır. Belki de devrimler bu hatlar boyunca ilerleyen insan ırkının acil durum frenine ulaşmasıdır" (Benjamin, 2019, s. 1232) Benjamin'in olaylara ve olgulara eleştirel bakışı sınırlayan Marksizm de dâhil olmak üzere sosyal bilimlerin yerleşik kavramlarına karşı ideolojik direnişin bir örneği olarak görülmesi daha doğru bir yaklaşım olacağı kanaatindeyiz. Frankfurt Okulu uzmanı David Kaufmann'a göre "Benjamin'in yerini tespit etmek her zaman zor olmuştur. Marksist sapmacı, Yahudi sapkın, muhalif sosyal teorisyen, yapı sökümlü; pek çok kişi için çok şey ifade ediyordu. Onun ne yaptığını anlatmak da bir o kadar zor; bunun nedeni kısmen Amerika'nın bu tür entelektüeller yetiştirmemesinden kaynaklanıyordu. Başlıca eserleri 1920'lerde Berlin'de, ardından 1930'larda Paris'te yazılmıştır; Benjamin, Almanya'nın en iyisi olmayı istese de

yalnızca bir kitap eleştirmeni değildi. Pek çok eserinin çoğu gazeteler için yazılmış olmasına rağmen pek gazeteci de sayılmazdı. O bir filozof değildi ama öyle kabul ediliyordu. Eski moda bir ifadeyle söylersek Benjamin edebiyatçı bir adamdı. Ancak bu bile adil olmayacaktır” (Kaufmann, 2010, s. 3).

Sonuç olarak, Fredric Jameson’ın çalışmaları, çağdaş kültürel eleştirinin en önemli ve etkili örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Postmodernizm, kapitalizm, tarih ve edebiyat teorisi üzerine geliştirdiği kapsamlı analizler, eleştirel düşünceye ya da edebi incelemelere derinlik kazandırmıştır. Jameson’ın teorik yaklaşımları, sadece edebiyat dünyasında değil, aynı zamanda sosyal ve politik alanlarda da geniş bir yankı bulmuştur. Çalışmalarında tarihsel materyalizmi merkeze alarak kültürel üretimin toplumsal bağlamını çözümlemesi hem edebiyat eleştirisinde hem de kültürel incelemelerde yeni ufuklar açmıştır. Jameson’ın eserleri, kültürel yapıları tarihsel ve ideolojik arka planlarıyla anlamlandırma çabası içinde olan eleştirmenler için güçlü bir rehber niteliğindedir. Bu bağlamda, onun çalışmaları, günümüz kültürel teorilerinin anlaşılması ve geliştirilmesi adına vazgeçilmez bir kaynak olmaya devam edecektir.

Fredric Jameson’ın kültürel teorisi, Marksist düşünceye dayanan ve tarihsel materyalizm temelinde kültür, toplum ile ekonomi arasındaki ilişkiyi inceleyen bir yaklaşımdır. Jameson, kültürel ürünleri (edebiyat, sanat, popüler kültür) sadece estetik eserler olarak değil, aynı zamanda toplumsal, tarihsel ve ideolojik süreçlerin yansımaları olarak ele alır. Kültürün kapitalizmle olan ilişkisini, özellikle postmodernite çağında, derinlemesine analiz eder. Jameson, her kültürel ürünün tarihsel bir bağlama yerleştirilmesi gerektiğini savunur. Ona göre, sanat ve edebiyat gibi kültürel formlar, belirli bir tarihsel dönemin toplumsal/ ekonomik yapılarıyla doğrudan bağlantılıdır. Kültür, kapitalist üretim biçiminin bir parçasıdır ve bu bağlamda toplumsal/ ekonomik yapıların bir yansımasıdır. Bu yüzden eserlerin tarihsel bağlamdan bağımsız incelenmesini yetersiz bulur. Jameson’ın en bilinen katkılarından biri, postmodernizm üzerine yaptığı analizlerdir. Postmodernizmi, “geç kapitalizmin kültürel mantığı” olarak tanımlar. Ona göre, postmodernizm, kapitalizmin küresel aşamasının ideolojik bir yansımasıdır. Bu dönemde sanat ve kültür, önceki modernist yaklaşımlardan farklı olarak, tarihsellikten uzaklaşmış yahut yüzeysel bir eklektisizm kazanmıştır. Postmodern kültür, ironik bir biçimde, derinlik yerine yüzey, içerik yerine biçim ve özgünlük yerine tekrar üzerine kuruludur. Jameson’ın bir diğer önemli katkısı, Siyasi Bilinçdışı (The Political Unconscious) adlı eserinde ortaya koyduğu teoridir. Bu eserde, edebi metinlerin ve kültürel formların toplumsal/ ideolojik yapılarla olan ilişkilerini ele alır. Jameson açısından her kültürel ürün, bilinçli ya da bilinçsiz olarak, belirli bir toplumsal düzenin ideolojik izlerini taşır. Bu yüzden edebiyat, bireysel bir yaratımdan çok, toplumsal semboller aracılığıyla ifade edilen politik bir eylemdir. Jameson’ın kültürel incelemeler için önerdiği üçlü şema, kültürel ürünlerin farklı seviyelerde yorumlanmasını sağlar: Metin içi anlam; eserin kendi içsel yapısı ve anlamıdır. Toplumsal sembolik anlam; eserin toplumsal koşullar içerisindeki işlevidir. Tarihsel anlam; eserin tarihsel süreç içerisindeki yeri ve ideolojik yapılarla ilişkisidir. Jameson, Hegelci diyalektik yöntemi benimseyerek kültürel analizlerinde totalite kavramına odaklanır. Ona göre, her kültürel ürün, yalnızca kendi başına değil, daha geniş bir toplumsal ve tarihsel sistemin parçası olarak anlaşılmalıdır. Parçaları bu bütünlü ilişkilendirerek analiz etmek, eserlerin derin yapısını ve toplumsal işlevini anlamaya yardımcı olur. Marksist düşünceye uygun olarak, Jameson kültürü “üstyapı” (superstructure) olarak ele alır ve bunun ekonomik/ toplumsal “alt yapı” (infrastructure) tarafından belirlendiğini savunur. Ancak bu ilişki, klasik Marksist anlayıştaki kadar mekanik değildir; Jameson’a göre kültürel formlar, ekonomik yapıların sadece pasif yansımaları değil, aynı zamanda bu yapılarla etkileşim içinde olan aktif unsurlardır.

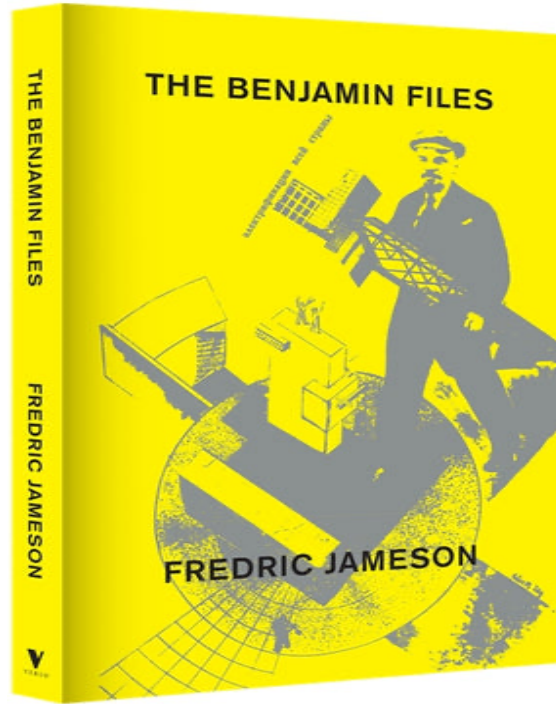
Çıkar çatışması:	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Mali destek:	Yazar bu çalışma için mali destek almadığını bildirmiştir.
Etik kurul onayı:	Yazar bu çalışmada etik kurul onayına gereksinim duymadığını beyan etmiştir.

Kaynakça

- Balfour, I. (2021). Totally: Fredric Jameson on Walter Benjamin. <https://lareviewofbooks.org/article/totally-fredric-jameson-on-walter-benjamin/> Erişim Tarihi: (05.10.2023).
- Benjamin, W. (2019). *Gesammelte Schriften. Unter Mitwirkung von Theodor W. Adorno und Gershom Scholem hrsg. von Rolf Tiedemann und Hermann Schweppenhäuser*. Band 1-3: Anmerkungen der Herausgeber. 9. Auflage. Suhrkamp, Frankfurt am Main.

- Carrier, D. (2021). A deep dive into Walter Benjamin. <https://hyperallergic.com/650613/a-deep-dive-into-walter-benjamin-by-fredric-jameson/> Erişim Tarihi: (05.10.2023).
- Jameson, F. (1961). *Sartre: The origins of a style*. Yale University Press.
- Jameson, F. (1971). *Marxism and form: Twentieth Century dialectical theories of literature*. Princeton University Press.
- Jameson, F. (1972). *The prison-house of language: A critical account of structuralism and Russian formalism*. Princeton University Press.
- Jameson, F. (1979). *Fables of aggression: Wyndham Lewis, the modernist as fascist*. University of California Press.
- Jameson, F. (1981). *The political unconscious: Narrative as a socially symbolic act*. Cornell University Press.
- Jameson, F. (1987). *Postmodernism and cultural theories*. Shaanxi Normal University Press.
- Jameson, F. (1988). *Nationalism, colonialism, and literature*. University of Minnesota Press.
- Jameson, F. (1988). *The ideologies of theory. Essays 1971–1986. Vol. 1: Situations of theory*. University of Minnesota Press.
- Jameson, F. (1988). *The ideologies of theory. Essays 1971–1986. Vol. 2: The syntax of history*. University of Minnesota Press.
- Jameson, F. (1989). Marxism and postmodernism. *New Left Review* 176(6), 31-45.
- Jameson, F. (1990). *Late Marxism: Adorno or the persistence of the dialectic*. Verso.
- Jameson, F. (1990). *Signatures of the visible*. Routledge.
- Jameson, F. (1991). *Postmodernism or the cultural logic of late capitalism*. Duke University Press.
- Jameson, F. (1992). *The geopolitical aesthetic: Cinema and space in the world system*. Indiana University Press.
- Jameson, F. (1994). *The seeds of time. The Wellek Library lectures at the University of California, Irvine*. Columbia University Press.
- Jameson, F. (1998). *Brecht and method*. Verso.
- Jameson, F. (1998). *The Cultural turn: Selected writings on the postmodern 1983–1998*. Verso.
- Jameson, F. (1998). *The Jameson reader*. M. Hardt and K. Weeks (Eds.). Blackwell.
- Jameson, F. (2002). *A Singular modernity: Essay on the ontology of the present*. Verso.
- Jameson, F. (2005). *Archaeologies of the future: The desire called utopia and other science fictions*. Verso.
- Jameson, F. (2007). *Jameson on Jameson: Conversations on cultural Marxism*. I. Buchanan (Ed.). Duke University Press.
- Jameson, F. (2007). *The Modernist papers*. Verso.
- Jameson, F. (2009). *The ideologies of theory*. Verso.
- Jameson, F. (2009). *Valences of the dialectic*. Verso.
- Jameson, F. (2010). *The Hegel variations: On the phenomenology of spirit*. Verso.
- Jameson, F. (2011). *Representing 'capital': A reading of volume one*. Verso.
- Jameson, F. (2013). *The antinomies of realism*. London Verso.
- Jameson, F. (2015). *The ancients and the postmoderns: On the historicity of forms*. Verso.
- Jameson, F. (2016). *An American utopia: Dual power and the universal army*. S. Žižek (Ed.). Verso.
- Jameson, F. (2016). *Raymond Chandler: The detections of totality*. Verso.
- Jameson, F. (2019). *Allegory and ideology*. Verso.
- Jameson, F. (2020). *The Benjamin files*. Verso.
- Kaufmann, D. (Aralık 28, 2010). *Gathering Storm*. Tablet Magazine. <https://www.tabletmag.com/> Erişim Tarihi: (05.10.2023).
- Leitch, V. B. (1992). Postmodern culture: The ambivalence of Fredric Jameson [Review of *Postmodernism, or, the Cultural Logic of Late Capitalism*, by F. Jameson]. *College Literature*, 19(2), 111-122. <http://www.jstor.org/stable/25111972>
- Stasi, P. (2021). The Benjamin files. *Socialism and Democracy*, 35(2-3), 422-426. <https://doi.org/10.1080/08854300.2021.1981694>

EKLER

Fredric Jameson'un "Benjamin Dosyaları" kitabı, Kaynak: <https://www.versobooks.com/en-gb/products/203-the-benjamin-files> Erişim Tarihi: (05.10.2023).

Fredric Jameson son kitabını anlatırken, Kaynak: <https://www.versobooks.com/en-gb/blogs/news/4940-fredric-jameson-bookshelf> Erişim Tarihi: (05.10.2023).